

II. cap. xxiii. num. 4. Lessius Lib. II. cap. xxxvii. n. 75. Palaut disp. III. puncti. 2. n. 1. Bonac. disp. II. q. III. puncti. 2. n. 4. Leander disp. III. quæst. xvii.

XIV. Quæst. XI. *Valer ne Episcopus cum Clericis sacris ordinibus initiatis dispensare, ut omnino Brevariario proprio, iuxta aliam recitent?* Resp. Negant Sanchez Lib. VII. cap. cxxvii. Navarrus cap. Quando cap. xi. n. 27. Ratio evidens est: quia licet ante Constitutionem S. Pii V. possent Episcopi proprias mutare leges (ipsi namque formam Brevariarii recitandi præscribent) post publicatam tamen dictam Constitutionem facultate minime potuerunt dispensandi a precepto inhærendi ritui Romano. Sententiam hanc absolute acceptam nemo negare iure valet. Suarez Lib. IV. cap. xi. §. cap. xxiii. n. 27. Navarrus, Bonacina, Fillucius, Leander, & alii dicunt posse semel, vel bis Episcopum cum Clerico subdito dispensare, legitima occurrente causa. Quod valet superior, quemadmodum in ceteris legibus, ita & in hac in calu aliquo urgenti dispensare cum subditis suis, nemo est qui inficias ire auit. Verum vix occurrere casus potest in quo Episcopus, five Prelatus possit cum suis subditis dispensare, ut iuxta alterius Brevariarii ritum divinas laudes celebrent. Si autem accideret, dispensare posset.

XV. Quæst. XII. *Peccatum ne est quidquam addere, vel demere ex Brevariario Romano?* Resp. Communis sententia est, peccatum mortale esse quidquam perpetuo duraturum, quamvis in se leve, addere, aut demerere Romano Brevariario. Quia licet res addita minima in se sit, gravis tamen evadit tum ob usurpationem jurisdictionem, tum ob confusionem que in ecclesiastico ritu introducitur. Sic docent Suarez Lib. VII. cap. xlii. n. 15. Caltopalans disp. III. puncti. 2. n. 15. Tamburinus Lib. II. in Decal. cap. v. §. 2. num. 7. Leander disp. III. quæst. xxviii. & alii.

XVI. Quæst. XIII. *Qui officium divinum recitaret, cum additione alicuius utabilis partis, satisfaceret ne precepto?* Resp. Negant aliqui, adfirmant plures. Sed distinctio adiecta paucis complectenda res est. Si quis integrum officium iuxta Brevariarii formam recitaret, proculdubio satisfaceret precepto, etiam si postea ex arbitrio alia adderet. Si vero ita aliqua adderet, ut permutteret formam præscriptam, tunc peccaret advertitis preceptum. Verum vix hoc accidit: ideo non est diutius in eo immorandum. Hæc eadem ratione peccaret ille qui ex arbitrio, omnimodis conditionibus designatis in Brevariario pro hac die,

substitueret alias eiusdem Brevariarii, vel alias non approbatas.

XVII. Quæst. XIV. *Peccaret ne qui horas canonicas in Ecclesia latina in eorum lingua greca, hebraea, aut vernacula presbiterorum recitaret?* Adfirmant communitur omnes: quia hoc esset expresse contra Bullam Pii V. præscribedi ritum iuxta quem recitandum officium est. Negant vero Bonacina, Escobarus, & alii, si sermo sit de recitatione privata lingua vernacula, puta italica, aut gallica. Verum hæc opinio communitur reprobat. Quia Constitutio Pii V. attingit omnes ad persolvendas horas canonicas, privilegiatis exceptis, iuxta Brevariarii Romani formulam, five in publico, five in privato illæ recitentur. Ideo qui vernacula lingua recitaret officium divinum, mutaret in re grati ritum Ecclesie. Quin Tridentinum expresse vetat celebrationem Missæ in lingua vernacula, Bibliumque in eiusmodi lingua impressionem. Quidam vero contendunt, ut Bonacina, Diana, Tamburinus, & alii, non peccare graviter Ecclesiasticum latinum qui in privata recitatione uteretur lingua greca, vel hebraea. Verum hæc quoque opinio improbat communitur a Theologis. Siquidem qui ex latinis abique iusta causa, omnia latina lingua, uteretur greca, vel hebraea, contemneret res ipsa Ecclesie Romanæ ritum, Bullamque prædictam parvi penderet. Et cum hæc mutatio gravis sit, gravem quoque includit culpam. Quemadmodum enim gravem perpetraret culpam qui in Missa celebranda ritum mutaret pro arbitrio, aut alterius coloris vestes adhibendo, aut ordinem præscriptum a Bubicis pervertendo; ita graviter delinqueret qui in recitandis horis canonicis diverso a præscripto, & communi uteretur idioma. Hæcque sententia communior, & probabilior est, quando mutatio fit abique legitima causa. Si enim gravis, & urgens ratio contingeret mutationis peragenda, nulla tunc culpa foret.

CAPUT VII.

De illis qui privatim canonicas recitare horas tenentur.

TRia sunt personarum genera quæ ad personam divini officii solvendum tenentur, nimirum Clerici in sacris constituti, Religiosi, & Beneficarii. Convenit penes omnes obligationem illam gravem esse. Origo unde est, tum docet, non est apud omnes eadem. Non aliqui illam accessunt ex cap. 1. §. cap. Doctores de celebr. Miss. cap. Si quis Presbyter,

disp. xci. Alii eam reputant ex perverbia consuetudine, & ex ipsa status natura. Siquidem Clerici, in sacris constituti, Religiosique omnes Deo devoti sunt in hunc sane finem ut debitas laudes Deo fundant. Licet omnes Deo debitas pangeret, præceque, & supplicationes porrigere debeant; tamen Religiosi Deo conlectati iustitiam vinculo ad tale munus devincuntur. Porro quocumque ex capite, five ex antiqua consuetudine, five ex iure proficitur obligatio isthæc; id certum est quod gravissimæ, & quod qui illam violat, letale peccatum perpetrat. Porro, ut sigillatim, clarique difficultates que occurrere possunt, resolvantur, in plures paragraphos disputationem tribuo.

§. I.

De obligatione Clericorum ad canonicas horas recitandas.

Quæst. I. *Clerici in minoribus constituti ordinibus tenentur ne horas canonicas, vel aliquam partem recitare?* Resp. Quamvis fuerint olim aliqui qui Clericum quemque, five in minoribus, five in maioribus constitutum, obligationi præfatæ subiecerint; omnes tamen in præsens ad unum Theologi, Canonistæque Clericos nondum sacris initiatis ab hoc onere eximunt. Paludanus in IV. disp. xv. q. v. Turcicremata in cap. Qui autem disp. xix. Sylvester verb. Hora q. 11. Navarrus, cap. vii. de horis num. 13. sustinent hos minores Clericos teneri ad aliquas preces pro arbitrio eligendas, sunt enim divini culti deputati: nonnullas etiam interdum Ecclesie elemosinas a populo obtulimus percipiunt. Igitur aliquas pro populo preces fundere Deo tenentur. Alii contendunt, eiusmodi minores Clericos vi consuetudinis ad officium B. Virginis attingi, aut septem psalmos penitentiales, aut graduales. Veram communis opinio docet, liberos omnino esse præfatos Clericos a debito quarumcumque divinarum precum: nec enim aus de lege, aut de consuetudine, que talem contraria obtinet, constat; immo contraria obtinet. Excipie aliquam Ecclesiam que penitentiæ onus contrarium habere ob elemosinas perceptas attingendi suos Clericos ad officium B. Virginis, vel psalmos penitentiales, aut graduales recitandos.

Quæst. II. *Parit ne Episcopus Clericos præfatos stringere ut singulis diebus aliquas preces recitent?* Resp. Adfirmat Bonacina disp. I. q. 11. puncti. 3. de Horis canon. Eo quod

Clerici isti jurisdictioni Episcopi subiecti sunt. Sed contrariam sententiam docet Dominicus Sotus Lib. X. de iust. q. v. art. 3. Azorius Lib. X. cap. v. q. iv. art. 3. Sa. verb. Hora n. 5. Lessius Lib. II. cap. xxxviii. ddb. 8. n. 46. Fillucius tract. xxlii. cap. 5. n. 128. Laymannus Lib. IV. tract. i. cap. v. Valquez de Beneficis cap. iv. §. 1. dub. 2. n. 6. Sanchez Lib. VII. Consil. cap. 11. dub. 2. n. 6. Leander disp. III. §. 2. q. xi. Suarez Lib. IV. cap. xvii. n. 15. & communitur alii. Quoniam Clerici subiecti sunt Episcopo in iis que præter formam ipsorum spectant; secus in iis que sunt proprii talis conditionem. Regularis subiectus est Prælati in iis que Regula propria, aut constitutionis præscribit. Nec propterea in potestate Prælati est aliquid præcipere quod sit supra, aut præter Regulam, exceptis quibusdam eventibus qui interdum contingere possunt. Cum itaque nec lege, nec consuetudine atterriti sint eiusmodi Clerici recitare five officium B. Virginis, five psalmos, five quascumque alias preces, neque Episcopos tunc istius hoc onus assignare. Dum vero Episcopus his Clericis in illorum ordinatione psalmos, alicuique preces iniungit, non videtur velles eos sub gravi culpa obligare, ut sentiant Sotus, Valentia, Prado, Ioannes a S. Thoma, alique.

Quæst. III. *Omnes Clerici sacris initiati tenentur solvere pensum divini officii?* Resp. Quamvis olim aliqui id negaverint respectu Clerici non additi alicui Ecclesie, in præsens tamen omnes ad unum Theologi adfirmant, Clericos quoque, five titulo paritissimi, five titulo Ecclesie ordinatos, oneri recitandi horas canonicas obnoxios esse: solumque distindit est, quo iure ad id tenentur, ut iam indicatum supra est. Versimilium est, Presbyteros iure canonico attingi, ut colligitur ex cap. Presbyter disp. xci. §. cap. 1. de celeb. Miss. Diaconos vero, & Subdiaconos probabiliter est attingi vi generalis, & personis consuetudinis. Disputant nonnulli, utrum foret hæc oneri subiectus qui ante usum rationis sacris initiatus esset, & probabilior sententia negat esse ordinatum teneri; sententiæ nec voto castitatis talis Clericus subiectus esset. Hæc quippe, & similia onera imponi nequeunt abique libera electione illius qui exacti eadem debet. Teneatur vero qui usum rationis prædicit libere ordinaretur ante pubertatem: quia tunc omnia concurrenter que necessaria sunt ad contrahendam hæc obligatio nem.

Quæst. IV. *Qui per metum iniuste incussum suscipit sacras ordines, tenentur ne canonicas horas recitare?* Resp. Negat Azorius

San.

Sanchez, Vidal, Leander, & plures alii, qui contendunt neque continentiae voto astrictum hanc fore, neque horis canonicis recitandis. Verum contraria opinio, quam propugnant graviores Theologi, Paulus Comitolius, Ledesma, D. Antoninus, Sylvester, & alii plurimi, quos loco suo dabimus, probabilior nobis est. Metus quippe extrinsecus incussus non tollit voluntarium; neque vis quae conditionata, aut inducens a Theologis nuncupatur, impedimento, est quominus suscipiant characterem illi qui ad sacramenta accedunt quae illam imprimere habent: de qua questione plura de sacramento Ordinis. In hypotheli vero quod metus sit iuste incussus, fatetur omnes tunc teneri, eo quod Clericus nullam in ordinatione tali iniuriam patitur.

X. Quæst. V. Subdiaconus, qui beneficium suscipit, qui professionem emittit, tenetur ne eo die quod initiator sacris, professionem emittit, vel beneficium accipit, recitare totum ejusdem diei officium, aut officii partem dimittat? R. Convenit penes omnes, non teneri integrum officium recitare Subdiaconum die iux ordinationis quae inter Tertiam, & Sextam peragi solet. Dissidium est, utrum tenetur recitare partem officii; nempe illas horas quae, peracta ordinatione, recitandae in choro bene inserto supersunt. Communior, & probabilior sententia docet, Subdiaconum die sui ordinationis astrictum esse recitare Sextam, vel saltem Nonam, Vesperas, & Completorium. Hanc defendunt Suarez Lib. IV. c. xxviii. Azorius Lib. X. cap. xiii. quæst. xvii. Bonacina disp. 1. quæst. 11. punct. 5. num. 9. Sanchez in Consil. Lib. VII. cap. 11. dub. 7. Martinez de Prado Tom. II. cap. xxx. q. vi. §. 2. num. 13. Nominatim contra me inquit Leander disp. 11. quæst. 1. Nihilominus tamen iterum atque iterum, quod docui II. Part. tract. vi. disp. xiiii. quæst. x. nunc dico, doceo, & teneo: quia eius argumenta non me terrent, nec retrorsum abire facient, cum sint pusilla satis, immo tanto viro indigna, ut demonstretur facile. Audistis, quanta pectoris constantia hic Probabilistam athleta de morte lux propugnet laxitates, solo umbratæ probabilistae commento fultas? Sed audiamus factatam plenius buccis demonstrationem. *Sic meam sententiam proba* (inquit intrepidus Theologus:) *quia probabile est quod quis ex quavis causa non potest recitare maiorem partem officii, in qua solvatur forma officii ecclesiastici, non tenetur recitare minorem...* Sed sic est quod secundum communem opinionem, qui initiator Subdiaconatus, non tenetur eo die recitare Ma-

tinimum, nec Primam, nec Sextam, nec (secundum aliquos) Nonam; quod est maior, immo maxima pars officii. Ergo &c. Demonstratio illhaec ex fodina Probabilissimi errata, proscripta ab Ecclesia est in propositione damnata ab Innocentio XI. Irga igitur det necesse est strenuus Probabilista, terrentum quae se coniteatur oportet, sin argumentis P. Ioannis Martinez de Prado, saltem Vaticanani anathemate in eos omnes lato qui doctrinam hanc P. Leandri defenderint. Quare his nunc finita, victoriaeque Magistro Martinez altera est.

VI. Quæst. VI. Potest ne Episcopus cum Clericis dispensare, ne officium recitent? Resp. Potest cum privatis, sicut in aliis legibus ieiunii, feitorum, & similium, ex iusta & legitima causa; lecus abique causa. Cum vero Clero vero solus summus Pontifex valet dispensare. Idem dicendum de Pralatis Regularium cum propriis subditis.

VII. Quæst. VII. Tenetur ne qui sacros ordines est suscepturus, aut accipitur beneficium, ante ordinationem, aut beneficii susceptionem paratum habere Breviarium, indumque recitandi scire? Resp. Adfirmat communiter Theologi; alioquin se exponeret periculo violandi præceptum recitandi horas canonicas vel ob privationem Breviarium, vel ob ignorantiam illud recitandi.

§. II.

De obligatione Regularium, & Monialium recitandi post emissam professionem horas canonicas extra chorum.

I. Ab obligatione recitandi horas canonicas exempti sunt Novitii choro dicati, ut communissima sententia docet contra Paludanum in IV. disp. xv. q. vi. & Turrecrematam disp. xci. c. Qui autem, n. 13. alioque paucos, qui olim sustinere, Novitios Regularium nondum professos teneri ad horas canonicas, eo quod reditibus, & elemosinis civium sustententur. Verum hæc ratio nullius momenti est. Si quidem & pauperes qui precaria stipe vivunt, civium reditibus aluntur; nec propterea oneri recitandi officium obnoxii sunt, Nec officii quod quibusdam privilegiis Professorum Novitii gaudent: quoniam ad id satis est quod sint in via ad professionem, & quod libera electione Religionis oneribus lubricantur. Neque probabilem reputamus opinionem Sylvestri, qui verb. Hora quæst. 11. vers. Sextum asserit, Novitios teneri ad aliquas preces, seu psalmos indeterminatæ: quia nullæ, vel

la consuetudo assignari potest vi cuius ad id astricti evincantur.

II. Religiosi quoque conversi professi ab hoc onere recitandi horas canonicas liberi sunt: quia licet sint professi, Deoque dicati, non tamen laudibus divinis & divino cultui, sed corporis laboribus destinati sunt. Verum quidem est, loco horarum canonicarum preces quasdam a constitutionibus Ordinis definitas prægratos conversos recitare. Has tamen si committit, letaliter non delinquit: quia ad eiusmodi preces non astringuntur vi alicuius legis, vel consuetudinis ad culpam mortalem obligantis; sed tantum peccant adversus constitutiones propriae Religionis quae si ad nullam culpam obligent, ut in Ordine Praedicatorum, nullam ipsi culpam perpetrant. Hæc quoque opinio communis est.

III. Quæst. I. Religiosi professi, nondum in sacris constituti, & Moniales professa tenentur ne sub gravi culpa recitare horas privatim extra chorum? R. Percelebris est controversia illhaec ob iuniorum dissidia. Sententia adfirmans communis est, solaque probabilis. Hanc defendunt Dominicus Sotus Lib. X. q. v. art. 3. Suarez Lib. IV. cap. xvii. n. 6. Azorius Lib. X. c. vi. q. 1. Toletus Lib. II. cap. xii. num. 8. Filiucius tract. xxiiii. cap. v. num. 150. Lessius Lib. II. cap. xxxvii. dub. 9. num. 47. Macignus tract. de hor. canon. cap. xiiii. num. 28. Malderus 2. 2. tract. 3. cap. 11. dub. 3. Diana cordi. Tom. III. tract. vi. respl. 15. 16. 17. & alibi; qui citat Gavantum, Bellochium, Aragon, Conradum, Grassium, Porcel Sanchez Lib. VII. Consil. cap. 11. dub. 3. Trullenchus Lib. I. cap. viii. dub. 12. §. 1. n. 1. Valquez de Benef. cap. 1v. §. 1. Bonacina disp. 1. quæst. 11. p. 2. num. 1. Caltophalus disp. 11. punct. 1. §. 3. num. 1. Tamburini in Decal. P. II. Lib. II. cap. v. §. 1. n. 13. Bertrandus Loth tract. xxiii. quæst. 1. art. 8. Ioannes Martinez de Prado T. I. cap. 111. q. xiv. n. 45. Herrera de stat. Relig. decis. 8. Leander tract. viii. disp. 11. quæst. x. Salmanticensis tract. xvi. cap. 15. punct. 2. Henricus a S. Ignatio Lib. X. cap. xvii. Natalis ab Alexandro Lib. II. art. 2. regul. 6. S. Antoninus Lib. III. tit. 1. cap. 1v. §. 1. Franciscus Genet tract. 1. cap. x. quæst. xxx. Wiggand tr. x. ex. 5. n. 77. & alii communiter.

IV. Rationes breviter perlinguntur. Er primo ex antiquitate plura suppetunt documenta quae traditionem illius obligationis nobis ostendunt. D. Hieronymus episc. ad Demetriadem hæc habet. Præter psalmorum, & orationis ordinem, quod tibi hora tertia, sex Conc. Theol. Tom. II.

tas, hora, ad vesperam, media nocte, & mane semper est exerceendum, statue quae horis sanctam Scripturam discere debeat. Natalis Alexander loc. cit. plura alia documenta allegat, quae brevitate gratia præterire inva-

V. Ratio itaque propostæ sententiae a perenni consuetudine repetitur. Si quidem consuetudo rationabilis, quae nulli legi, five ecclesiasticae, five divinae adversatur, sed potius quam maxime legibus omnibus consentanea est, si diuturni temporis criu fructu, vim habet obligandi, ut omnes cum Canonice, tum Theologi tatenur. Porro Regulares omnes, & Moniales professæ vi consuetudinis, non tam ab ipsis Religionibus, quam ab Ecclesia introductæ, tenentur ad horas canonicas recitandas. Si quidem Patres Ecclesiae communi assensu testantur, Religiosos vi suæ professionis Deo consecratos esse, atque adeo divino cultui, laudibusque divinis celebrandis destinatos, ut supra ostensum est. Nulla porro validior traditio ea quae sanctorum Ecclesiae Patrum auctoritate nititur. Hi quippe iurati veluti canales per quos præcepta plura scriptis minime exarata, sed viva vox de aure in aurem transmissa ad nos non interitica temporum ferie perveniunt. Consuetudo autem adeo pervertitula, & in re adeo gravi gravem dubio procul inducit obligationem.

VI. Quod luculentius confirmari potest ex communi omnium sacrorum Ordinum qui chorum proficentur, consensu. Illorum quippe constitutiones fere omnes onerant recitandi canonicas horas extra chorum fuis Professis imponunt. Omittis aliorum Ordinum legibus satis mihi firiter recite constitutionem Ordinis Praedicatorum dist. 1. cap. 1. Gloss. Declaramus quod sancti Clerici seculares qui non sunt in sacris, si sint beneficiati, tenentur, & obligantur dicere officium; ita & quilibet Religiosus qui ex eleemosynis vivit, & ab Ordine provisionem vitæ, & vestitus habet, tenetur de necessitate saluti officium dicere. P. Servatus Lauruel Ordinis Præmonstratensis in sua Optica Regularium, seu in commentariis ad Regulam S. Augustini specul. 88. quarta instructio contendit in hoc Ordine Præmonstratensi obtinere contrariam consuetudinem, vi cuius Monachi professi, non initiati sacris, extra chorum exempti ab horis recitandis canonicis sint. Subdubitabit tamen de iuris consuetudinis vi. Quare ibidem pag. 300. scribit: *Capitulum generale proxime venturum, seu indicandum, consulturum me, Deo invocante, spero, & spondeo, ut postea indubitatum ac tutum de hac re consilium præbere queam. Verum Superiores ab illo*

confulti inferunt ut publicitatem opinionem retractaret, quemadmodum reipsa illam retractavit in suo Catechismo, teste Caramuele *disp. c. 111.* in Reg. S. Benedicti. Omnes ergo Religiones que chorum profitentur, unanimi consensu in eam concedunt sententiam que Professo nondum facris initiatus extra chorum ad officium solvendum obligat.

VII. Contrariam opinionem defendunt Bordonius in *Confil. Regul. Refol. 30. num. 2.* Caramuel in *Theolog. Reg. disp. c. 11. art. 2. num. 1343.* Marchant in *Tribunal. Sacram. Tom. II. tract. 11. part. 11. tit. 5. sect. 1. g. 11.* Lessius in *resolut. Casuum conscient. verb. Hor. can. cas. 14.* Martinus de S. Ioseph *Tom. 1. de Ordine tract. x. num. 3. & Jam. Lib. 1. & alii*, quos citat P. Antonius Diana *tract. vi. Tom. III. refol. 17.* quorum argumenta sunt sequentia.

VIII. Obiicies 1. Conseruendo inuestita ab his qui potestate carent introducendi consuetudinem, nullius roboris est. Atqui consuetudo recitandi officium diuina inuestita est a monialibus, seu feminis, & a iuuenibus, qui nulla potuerunt facultate ad inuestendam consuetudinem. Ergo nulla est. Quippe soli hi possunt consuetudinem inlitere que condere leges valent. Patet autem recentitas personas commendarum legum potestate delimitas esse. Resp. Obiectio hac, tota quanta est, commentitia dignoscitur. A vero profus ablutit quod ii dumtaxat introducere consuetudinem valent qui rogandi leges potestate fruuntur. Siquidem civitates subiecte supremo dominio Regis, vel Principis leges inlitere nequeunt, & inducere consuetudines possunt, ut docet D. Thomas 1. 2. *quest. xcvi. art. 3.* Omnes illa communitates introducere consuetudinem valent que capaces sunt per legem regi, & gubernari, ut sunt prefate solitudines tum virorum, tum mulierum; dummodo occurrant conditiones ad veram consuetudinem necessarie.

IX. Obiicies 2. Ut consuetudo sub gravi culpa obliget, inuestita sit oportet cum animo se se obligandi sub gravi culpa, & per modum legis. Consuetudo autem recitandi officium introducta fuit ex devotione, sicuti mos salutandi B. Virginem ad campanam sonitum in Solis occidu, aut in meridie. Sicut ergo consuetudo hac, & alie similes onus non inducunt, ita nec illa. Resp. Verum habet consuetudinem ex devotione, aut pietate inuestitam nullam pretere obligationem. At saltem est consuetudinem recitandi officium introductam fuisse ex sola devotione, & pietate: quin potius vero,

sinceroque animo se se obligandi inchoata fuit, & cum tali onere semper obtinuit. Idque colligitur tum ex materia gravitate, tum ex personarum conditione, tum denique ex communi & Patrum, & Doctorem consensu, qui gravem illius consuetudinis obligationem conceptis verbis declarant, propugnantque.

X. Obiicies 3. Consuetudo mixta errore, vel ignorantia multitudinis exilissimamque tenetur ad aliquos actus, quantumvis multum tempus perduret, non propterea vim inducit obligationis; sed pulla ignorantia, & errore evanesceat consuetudo inuestita, ut committitur Theologi docent. At consuetudo recitandi officium initio introducta fuit a iuuenibus, & Monialibus ex errore, & ignorantia. Ergo nulla est. Quod confirmari potest ex eo, quia Doctores non pauci dubitant de gravi illius consuetudinis obligatione. Consuetudo autem certa sit oportet, ut obliget. Resp. Consuetudo prefata, non ignorantia iuuenum, & Monialium, sed sanctorum hominum pietate, & scientia, inuestita fuit. Maiores nostri religiose professionis naturam spectantes iure merito iudicaverunt, invenes, Monialeque vi proprie professionis choro dicatas, obnoxios esse oneri solvendi pensum horarum canonicarum. Non itaque ignorantia, sed celestis spiritus insula Patriarchis nostris sapientia dixit est illius consuetudinis, que non dubia, sed certa est. Nec quorundam probabilitatem, Antonii a Spiritu sancto, Martini a S. Ioseph, & aliorum opinio facis est ad elevandam vim prefate consuetudinis.

XII. Obiicies 4. Si Religiosus nondum in facris constituitur, subiecti essent oneri recitandi divinum officium, nemo preter Papam posset illos dispensare ab hac obligatione. Hoc autem falsum est. Siquidem, dum iuvenis professus ad statum laicorum, qui conversi vocantur, transit, nulla pontificia indiget dispensatione; sed sola sui Prelati auctoritate exequi mutationem istam valet: qua peracta liber omnino ab onere recitandi officium evadit. Solum ergo Prelatus poterit ab obligatione horarum canonicarum eximere; quod absurdum videtur. Resp. Permoletum, ac perdifficile vocat P. Dominicus Sotus *Lib. X. de iust. qu. v. art. 3.* argumentum istud. Verum, si radix obligationis spectetur, nullum omnino facisset negotium. Consuetudine quippe tenentur prefati Religiosi, maiorum voluntate inuestita, ad horas canonicas celebrandas. Porro iidem maiores nostri statuerunt professo a statu, ut loquar, choristarum, ad conversiorum forem demigrantes, a dicto onere exemptos esse.

Tenentur quamdiu choro sunt addiditi; liberi sunt continuo a choro se abdicantur. Laudata quippe consuetudo solos choristas, secus alios devincit. Ideo evanesceat tota facti argumenti vis.

VII. *Quest. II. Religiosus chorista nondum in facris constituitur, aut Monialis professa peccat ne mortaliter, si semel aut iterum omittit extra chorum horas canonicas?* Resp. Negat Aragonius 2. 2. *quest. lxxxiii. art. 11. dub. 4. concl. 4.* cui subscribunt nonnulli alii. Sed communis, & vera sententia affirmat. Si enim consuetudo sua natura graviter obligat, ut ostendit; obligat in omni eventu. Cur initiatu facris peccat, si semel omittunt officium divinum? Non alia ratione, nisi quia vi precepti tenentur horas canonicas recitare. Cum ergo consuetudo prefata inlat precepti urgeat, consequitur peccare etiam omne eos qui vi talis consuetudinis huic oneri attriti sunt.

XIII. *Quest. III. Religiosus chorista nondum facris constituitur, si dispensetur a Pontifice, ut extra claustra vitam degat, tenetur recitare horas canonicas?* Resp. Adfirmat communis opinio, quia vi illius dispensationis remanendi extra claustra non mutat statum religiosum quem professus est. Quare cum vi status huiusmodi tenentur ad horas recitandas, tenetur pariter, ubicumque vitam degat.

XIV. *Quest. IV. Si profatus Religiosus dispensetur a Papa, ut uxorem ducat, exeat, ne liber ab onere recitandi horas canonicas?* Resp. Sententia adfirmans probabilior mihi est. Quia tunc vere mutat statum eiusmodi Religiosi. Si ergo dimittit statum religiosum, consequenter eximitur ab omnibus oneribus que huic statui affixa sunt.

XV. *Quest. V. Religiosus fugiens invidiam in facris constituitur, tenetur ne horas canonicas recitare?* Resp. Negat Bonacina *disp. 1. quest. 11. punct. 2. num. 6.* cuius opinionem probabilem iudicat P. Thomas Tamburinus: quia eiusmodi Religiosus constituitur in statu cui non convenit hanc recitatio. Verum eiusmodi opinio probabilis est; atque adeo contraria unice probabilis. Quoniam Religiosus transfuga non amittit suum statum ob fugam arreptam: ergo non exiit eiusdem status oneribus. Alioquin commodum ex sua iniquitate referret.

XVI. *Quest. VI. Religiosus chorista, iudicis sententia et Monasterio eiclus, obnoxiosus est oneri recitandi horas canonicas?* Resp. Communis, & probabilior opinio affirmat, sive per ipsum stat ad Monasterium regressi, sive secus. Quoniam per hanc expulsiorem

non amittit suum statum. Ergo, usque dum Religiosus permanet, semper afficitur oneribus que eiusmodi statum comitantur, quaque prefati ab eodem possunt extra claustra degente.

XVII. *Quest. VII. Religiosi ad irremediabiliter damnati tenentur ne ad horas canonicas recitandas?* Resp. Si Religiosi isti sint in sacris constituti, adfirmat Theologi plures eisdem obstringi debito solvendi divinum officium. Ergo idem dicendum de aliis professis choro addictis, & nondum ad sacros ordines evertis. Verum, quia vix in tam misero statu impleri hoc onus potest tum ob impedimenta continua, tum ob brevissimi privationem; Ideo probabilis mihi videtur quod sine fiat, sive non sint in sacris constituti eiusmodi Religiosi, ab hac recitatione exculentur. Eo vel magis quia Pontifex, dum eisdem tanto supplicio subicit, videtur eisdem recitando officio tacite quoadmodum dispensare, ne ita usque religiosi opprobrio exponatur.

XVIII. *Quest. VIII. Privilegium concessum Benedictinis, & Iesuitis, ut eorum professi non tenentur recitare horas canonicas, dicitur sine sacris initiatis, esse ne aliis Ordinibus communicabile?* Resp. Opinio negans communis est; quippe tale privilegium adversatur Regulis, & constitutionibus aliorum Ordinum. Nec aliorum Religiosum aliqua eiusmodi privilegium acceptavit unquam. Privilegium istud quoad Benedictinos restrictum est. Quamobrem in hac Editione retractatur.

§. III.

De obligatione recitandi horas canonicas, cui subiecti sunt illi qui beneficium ecclesiasticum possident.

I. Beneficia ecclesiastica sunt Episcopatus, & Canonicatus, Plebanatus, Rectoria, Prepositura, Dignitas, & alia eiusmodi, ut sint pretermissa ex rebus beneficii deducta, Capellania, quae Episcopi auctoritate erecta est, & inter bona ecclesiastica constituta, & que ab ipso conferuntur; quamvis ex bonis paritronialibus fundata, & presentatio ad eam laicis reservata sit, ut fultus suo loco dicetur.

II. *Quest. I. Qui habet beneficium sine simplex, sive curatum, tenetur ne sub gravi culpa horas canonicas recitare?* Resp. Eum tenentur definitum est in Concilio Lateranensi sub Leone X. *sess. ix. de reform. Curia S. Statutum*, & ordinatum &c. & merito: qui enim libere aliquod beneficium suscipit, iure cogitur illa libere onera que eidem beneficium sunt annexa. Sed beneficium datur onere recitan-

citandi horas canonicas. Ergo Beneficiat illas persolvere tenentur. Hac est communissima sententia.

III. Quæst. II. *Qui metu coactus suscipit beneficium, subiacet ne horarum canonicarum oneri?* Resp. distinguendum. Si Beneficiatus nolit percipere fructus, neque ad horas recitandas alstringitur; si contra redditibus frui velit, ad horas solvendas obstringitur: quia tunc quæ voluntate percipit fructus, vult quoque beneficium. Quamvis enim coactus susceperit, voluntarie tamen, & libere retinet beneficium.

IV. Quæst. III. *Qui habet beneficium redactum in commendam, donec altius detur, aut manuale, seu regulare, tenetur ne horas canonicas recitare?* Resp. Etiam commendata est titulus beneficiarius: quare qui possidet eiusmodi beneficium, etiam sub titulo commende, percipit illius redditus: ergo onus quoque libere debet. Secus dicendum, si fructus non faceret suos. Idem adfirmandum de habente beneficium manuale, cuius fructus accipiat. Nihil enim officii quoad numerum revocari possit: quoniam quousque durat commodum, durare debet & onus. Sententia communis.

V. Quæst. IV. *Ille cui confertur beneficium, ut pulset organa, aut artem, ut grammaticam, aliamve, doceat, tenetur ne ad horas canonicas recitandas?* Resp. Nonnulli absolute negant; sed distinctione opus est. Si soli fructus ex beneficio percipit alicui conferatur tamquam mercedis, & stipendii laboris, tunc nulla est recitandi horas canonicas obligatio; contra vero, si beneficium reapse conferatur cum onere docendi prebata artes, tunc recipiens beneficium suscipit onus persolvendi officium eidem beneficium annexum. Et hæc est communis Doctorum sententia.

VI. Quæst. V. *Qui percipit prestimonia, tenetur ne ad horas canonicas?* Resp. Negant nonnulli; eo quod inter beneficia non collicent eiusmodi portiones ex redditibus beneficii deductas. Verum communitur, & probabilior opinio id affirmat: tum quod hæc prestimonia sunt vere beneficia collata a Prelato; tum quod S. Pius V. *in nota proprio* declaravit his verbis: *Declaramus prestimonia, prestimoniales portiones, & quascumque alia beneficia, etiam nulla servitia habentia abstantes, cum predictis pariter comprehendendi.* Si inter beneficia reputantur: ergo oneribus beneficii ecclesiastici obnoxia sunt.

VII. Quæst. VI. *Habens capellaniam tenetur ne ad horas canonicas?* Resp. Si capellania sit collativa, seu auctoritate Episcopi erecta, & ab eodem conferatur; dubio procul qui il-

lam habet, horis canonicis recitandis subiectus est: quia eiusmodi capellania est verum beneficium ecclesiasticum. Si vero capellania neque sit erecta, neque conferatur ab Episcopo; qui illam habet, exemptus est ab horis recitandis: quia tunc nullo modo dici potest habere beneficium ecclesiasticum. Hoc quippe a laicis imperitari nequit.

VIII. Quæst. VII. *Quid, si capellania ex sua institutione non sit collativa; confertur autem postea per Episcopum, aut Pontificem: incumbit ne tunc habenti illam horarum recitatio?* Resp. Distinguendum videtur. Si capellania titulo præscriptionis collativa evadit, quod scilicet Prelati sæpe illam conferentes proprie potestati illam conferendi subiacent; tunc quoque oneri recitandi divini officii obnoxia sit, eo quod induit per hanc frequentem collationem naturam beneficii ecclesiastici. Tempus tamen requiritur congruum præscriptionis. Si vero capellania remaneat laica, uti remanet, si tantum semel vel bis a Prelato ecclesiastico conferatur; tunc qui illam habet, exemptus est ab horis canonicis recitandis.

IX. Quæst. VIII. *Qui ante annum quartumdecimum obtinet capellaniam collativam ex dispensatione Pontificis, tenetur ne per seipsum recitare canonicas horas?* Respond. Quamvis Missas per alium celebrare valeat, secus tamen horas canonicas, quæ sunt onus omnino personale. Quare etiam si qui studio litterarum vacant, nequeunt per alios hoc onus implere. Qui ergo ante annum quartumdecimum obtinet eiusmodi beneficia ecclesiastica, tenentur seipsis pensum divini officii solvere: & eo tempore incipere debent quo subiecti sunt ecclesiasticis legibus. Sunt autem legibus Ecclesie subiecti, cum primum sunt rationis compotes. Distinguendæ tamen leges sunt. Nam aliquæ nullam exigunt peculiarem scientiam; & illæ statim servandæ sunt. Aliæ poscunt notitiam aliquam, ut hæc de recitandis horis canonicis (oportet siquidem quod puer sciat latine legere: si enim ignorat, impotens exiit) unde tenetur consilium discere: & statim ac didicerit legere psalmos, seu Breviarium, horas recitare alstringitur.

X. Quæst. IX. *Tenentur ne Pensionarii ad recitationem divini officii?* Resp. Si pensio sit omnino laicalis, quæ conferatur cum stipendium, ac merces ob laborem præstitum, aut ob servitia pullandi organa, aperiendi fores, & id genus similia; nulla est recitandi officium obligatio. Eiusmodi enim pensiones officium secularibus conferuntur. Si vero conferantur Clerico ut Clerico, & exigant in recipi-

cipiente aliquem ordinem, seu tonsuram; tunc recipiens tenetur non ad horas canonicas, sed ad parvum officium B. Virginis: quia sic decrevit S. Pius V. sub pena restituendi fructus pensionis. Si tamen recipientes recitent canonicas horas, satisfecerint huic obligationi: quia mens Pontificis est subducere pensionarios a maioris officii recitandi debito, illique dumtaxat imponere onus parvum B. V. officium celebrandi. Satisfacere quoque huic obligationi contendunt plures Theologi Pensionarios illos qui nomen alicui Ordini militari didicerint, si preces a Regula talis Ordinis præscriptas recitent. Verum nulla istius exemptionis adducitur ratio: quare implendum videtur etiam ab iis onus a Pontifice imposedum.

XI. Exemptus quoque a recitando parvo officio B. Virginis ille est in cuius capite pensio reservata ad alterius commodum est. Quippe ille solus tenetur libere onus qui percipit commodum. Porro commodum pensionis non fruatur ille in cuius capite est reservata, sed alter: ergo hic, non ille, oneri officii mariani subiectus.

XII. Quæst. X. *Qui titulo clericali obtinuit pensionem tenetur ne recitare officium marianum, si postea matrimonium contrahat?* Resp. Eum teneri adfirmat communis opinio, eo quod pensio sua natura ecclesiastica, quæque clericalem titulum in recipiente prærequirit, non mutat suam naturam ob mutationem status illius qui eam recepit. Idemque dicendum de eo qui post initum matrimonium obtinet pensionem titulo clericali.

XIII. *Qui totam pensionem resignavit, ad nihil tenetur. Qui vero partem cessit, & partem sibi retinuit, ad horas recitandas alstringitur: quia adhuc pensionarius est, fructusque pensionis, si integros, saltem dimidiatos retinet. Qui vero contentus ut pensio redimatur accepta anticipata solutione trium, aut quinque annorum, debet recitare officium parvum B. Virginis pro toto illo tempore, pro quo accepit fructus: quia onus debet responderi commodo.*

XIV. Quæst. XI. *Clericus beneficiarius, si obineat pensionem, tenetur ne præter horas canonicas recitare officium parvum B. Virginis?* Resp. Mens S. Pii V. ea videtur fuisse, ut Pensionarius recitet officium B. Virginis cum quo ad horas canonicas recitandis exemptus sit; secus vero, si reapse horas canonicas celebrare alstringatur. Quare aut officium divinum, aut parvum B. V. Pensionarius recitare debet; secus utrumque, ut docent Suarez, Sanchez, Theol. Tom. II.

chez, Trullenclius, Filiucius, Leander, Reginaldus, & alii plures, quos sequitur Bonacina.

XV. Quæst. XII. *Episcopi, & Cardinales debent ne horas canonicas recitare?* Resp. De Episcopis nulla est difficultas, omnibus consentientibus eos ad id teneri. De Cardinalibus prolixam instituit questionem P. D. Antoninus Diana Tom. III. coord. tract. vi. refo. 2. ubi post relata utriusque opinionis argumenta hæret ipse anceps, iuvante suspendit iudicium ob rationes occultas, dicens: *Verum cum ego ad hæcram, ex dignis rationibus proferre nolo.* Pro sententia autem negante nihil Theologum expresse nominat, nominaturus sane, si quempiam legisset. Solum hæc refert. *Pro negativa sententia... testis est quidam Antistes, se vidisseturum subscriptionem a duobus viris doctis Societatis IESU, quos mihi nominavit, Romæ commoverant.* Hac tamen opinio, tamquam omnino improbabilis & falsa, relicta est. Adfirmant quippe communitur Theologi, Cardinalatum non modo beneficii esse, sed maximum, & eminentissimum; atque adeo, cum omnibus Beneficiariis ad horas canonicas teneantur, strictiori iure teneri Eminentissimos Cardinales consequitur. Et quidem hoc onus subire tenentur a die quo accipiunt Biretum: quia eo die ius indisplicatur ad omnia Cardinalatus munia. Quare & scriptum duorum Theologorum, & ipsa Diane iudicii suspensio, & dubitatio scandalii plena sunt. Tenentur ad horas minima Beneficariis; & non tenentur supremi? Lamentabuntur postea Casuisti, si non dixerimus eos ad Magnatum, Principumque aures placencia loqui?

XVI. Quæst. XIII. *Coadiutores Beneficiorum tenentur ne ad horas canonicas?* Resp. Coadiutoria non est beneficium, etiam dum assignatur aliqua portio congrua: quia beneficium remanet apud proprietarium, nec in duobus esse potest. Coadiutores autem vocantur Canonici, tum ob ius succedendi post mortem proprietarii, tum ob vocem in Capitulo, & sedem in choro. Si vero coadiutoribus assignentur aliqui fructus, non per modum stipendii, sed per modum pensionis; tunc, sicut ceteri Pensionarii, tenentur recitare officium parvum B. Virginis. Si Parochi absentis, aut infirmo detur coadiutor, ut vires illius gerat, tunc tenebitur implere omnia Parochi onera, & canonicum recitare officium, ut communitur sententur omnes. Tandem si coadiutores expresse te se obligaverint, & in pactum deduxerit cum proprietario ex indulto Pontificis,

non est dubitationis locus quod teneatur ad horas canonicas recitandas.

XVII. Quæst. XIV. *Qui habet beneficium sine fructibus, tenetur ne ad horas canonicas?* Resp. Primo certum est illum astringi, si culpa propria fructibus beneficii careat: quia hic habet beneficium cum iure ad percipiendos fructus: & si propria culpa fructus non recipit, ex hac via iniquitate colligere nequaquam potest commodum exemptionis ab onere recitandi horas canonicas. Verum si beneficium ipsum nullo habet fructus, sed merum titulum, tunc dispensant Theologi. Medina, Turrecremata, & Paludanus insinuant Beneficiarium etiam in hoc casu teneri: quia sponte, ut supponitur, acceptat beneficium fructibus delitutum: ergo etiam cum onere recitandi officium. Contraria opinio defenditur a pluribus Probabilioribus rationibus. Siquidem onus recitandi horas canonicas ratione beneficii non oritur ex merito titulo, sed ex fructibus, qui rationem mercedis habent. Acceptant utique sponte eiusmodi beneficia, quia scilicet agnoscunt nullam imponere obligationem. Quis enim acceptat titulum cum gravamine aliquo ullo emolumento? Prior sententia videtur valde probabilis: quia eo ipso quod quis sponte in classem se conicit Beneficiorum, eorum oneribus se subicit. Contraria quoque opinio sua fructu probabilitate. Si quis horum Beneficiorum super hac re me contuleret, hoc ei præberem responsum: Aut dimitte beneficium, aut recita officium. Verum meo consilio opus non est, cum nemo sit fortasse qui beneficium fructibus vacuum acceptet.

XVIII. Si vero Beneficiarius nullo fructus colligit, eo quod iusta causa non reddet, fructuque residendis distribuat; graviores Theologi docent, tunc teneri prædicitum Beneficiarium ad horas canonicas. Dominicus Sotus Lib. X. de instit. quæst. v. artic. 3. Paludanus in IV. disp. xv. quæst. xv. num. 15. Turrecremata cap. 1. distincti. xci. num. 9. Corduba in Summa q. clxxxvi. Ledelma II. Part. quæst. xvi. artic. 4. dub. 5. Navarrus in Manuali cap. xxv. num. 103. alique. Et primum convenit penes omnes, quod, si Beneficiarius contra iuris ordinem non redeat, teneatur ad horas. Difficultas est, dum ex iusta, & legitima causa, & servato iuris ordine, puta studiorum causa, non redeat. Etiam in hoc casu cum teneri docent laudati Theologi: quia per ipsum stat quod fructus non percipiat. Absentia ab Ecclesia ex iusta causa excusat utique a culpa; sed cur eximere debet ab onere recitandi horas canonicas? Contra-

riam opinionem defendit Leander tract. viii. disp. 11. quæst. lxxxii. Quia, inquit, obligatio recitandi horas canonicas oritur ex mercede que illi datur ad sustentationem. Que ratio falsa est: hæc namque obligatio proficiscitur ex beneficio, & iure percipiendi fructus eiusdem. Qui vero abest ab Ecclesia, quantumvis ex legitima causa, habet beneficium, & iure potitur percipiendi eiusdem beneficii reditus. Quod porro re ipsa non colligat, non aliunde evenit quam ex libera illius electione. Sitamen causa legitima cur abest, sit in bonum commune Ecclesie suæ; tunc non possidet dicti exemptus. Ceterum, cum abest ob suum peculiare commodum, tamen honestum, e. g. ut evadat Doctor, Magister, absque ullo respectu ad Ecclesiam, quæ forte non indiget tot laureatis, & Doctoribus; aut si forte is qui abesse vult, ingenio tanto non est præditus, ut valeat comparare tantum scientiæ quæ cedat in Ecclesie utilitatem: is, inquam, recitandi officii obligationem minime evitat.

XIX. Beneficiarius qui fructus beneficii renuntiat parentibus, aut amicis, dubio procul tenetur ad horas canonicas: quia eiusmodi Beneficiarius revera colligit beneficii sui reditus quamvis aliena manu, & indultia.

XX. Quæst. XV. *Beneficiarius qui ob excommunicationem non percipit fructus sui beneficii, tenetur ne horas canonicas recitare?* Resp. Adfirmant communiter Theologi, uno aut altero excepto. Quoniam excommunicatus, si velit, potest percipere fructus beneficii, quia valet obtinere abolitionem ab excommunicatione: & si ad tempus in peccata lata est, non debet hinc referre exemptionis commodum. Idem dicendum de suspensio, aut irregulari. Secus vero, si ob irregularitatem, aliamve causam privaretur beneficio: quia tunc non esset Beneficiarius.

XXI. Qui vero iniuste obtinet beneficium, ut per simoniam, aut quia est excommunicatus, vel irregularis, vel legitima delituitate, non tenetur recitare horas canonicas; sed debet restituere fructus, & dimittere beneficium. Qui vero, legitime obtento beneficio, iudicis sententia privatur fructuum perceptione per annum, aut longiore tempore, tenetur toto illo tempore officium divinum persolvere: quia non debet ex sua culpa commodum reportare. Nec officii quod opponit Thomæ Sanchez Lib. II. Con. cap. 11. dub. 74. quod tamen Beneficiarius sua culpa damnatus fuerit, post latam tamen sententiam illius non est fructus percipere. Verum habet. Sed illius culpa in causa fuit cur damaaretur. Et

hoc

hoc factis est ut debeat exequi onus recitandi divinum officium.

XXII. Quæst. XVI. *Qui beneficium per quem exite acceptavit, tenetur ne precum canonicarum lege?* Resp. Negat P. Dominicus Sotus Lib. X. quæst. v. ac. 3. ubi ait, onere solvendi officium solum cum esse qui beneficium obtinet, cuius fructus octo duntaxat aurijs æstimari possunt. Verum contraria sententia communis est, & mihi unice probabilis, quam Navarrus in Eucherio de orat. cap. vii. n. 27. appellat communem ab omnibus receptam. Eam defendunt Oshensis cap. 1. de celeb. Miss. num. 10. D. Antoninus III. Part. tit. xiii. cap. iv. §. 1. Maior in IV. disp. xii. quæst. vi. §. Colligendo. Sylvester verb. Hora num. 2. Tabiena verb. Hora canonica num. 2. Rolella verb. Hora num. 1. Armilla verb. Hora in principio, Paulus Comitolas Lib. I. Resp. Moral. quæst. lxxviii. Salmanticenses tract. xvii. dum an. 1570. Sententiam nostram defendunt. Quod quæst. 3. num. 48. Ratio in promptu est. Hic liqui dem vere fruuntur beneficio ecclesiastico, & in classem Beneficiorum perferuntur. Quod fructus exiles, aut pingues sunt, nihil refert. Quoniam onus recitandi canonicas preces non ex quantitate reddituum, sed ex ipso beneficio oritur. Qui ergo vult beneficium, ingum Beneficiorum portare debet. Quod si nolit, beneficium dimittat. Nec enim beneficia ecclesiastica mercionia sunt, neque negotiorum, & mercaturæ loco habenda; ita ut quantitati laboris respondeat quantitas stipendii, & pretii. Mens enim Ecclesie in conferendis beneficiis ea est, ut Beneficarii Deo, & populo divinum precando reddant officium.

XXIII. Quæst. XVII. *Beneficiarius qui, capta beneficii possessione, impeditur pro aliquo tempore a fructuum perceptione, tenetur ne precum canonicarum lege?* Resp. Adfirmat communis, & vera sententia, quam defendunt Navarrus, Paludanus, Turrecremata, Corduba, Sylvester, Medina, Toletus, quos citat & sequitur Suarez Lib. IV. c. xx. Caitropala disp. 11. punct. 1. §. 2. Valquez de Beneficiis dub. 6. §. 1. Leander disp. 11. quæst. xc. & alii: quæ opinio sic evincitur. Qui pro aliquo tantum tempore fructuum collectione privatur, sperateque probabiliter eisdem fructus percipietur, iam habet & beneficium, & iure percipiendi fructus. Hi enim sunt tituli, unde oritur debitum solvendi precum canonicarum penam. Nec requiritur quod fructuum collectio præcedat, sed latius est quod Beneficiarius moralæ ipem habeat eisdem contigendi. Noane Beneficiarius primo collatio-

nis anno tenetur recitare officium, tamen fructus illo anno non percipiat? Idem dicendum potiore iure & de eo qui licet pro aliquo tempore, etiam longiore, non colligat redditus Beneficii, percipit tamen distributiones, quæ adstantibus tribuntur; & de altero cuius beneficium fructus primo anno responderent referantur ex Ecclesie statuto ad iusta post eiusdem mortem solvenda.

XXIV. Tenetur quoque preces canonicas celebrare Beneficiarius cuius primi anni fructus ex Ecclesie statuto, aut consuetudine distribuantur inter antiquiores: tum quia voluntarie, ut supponitur, huic oneri se subicit; tum quod ius habet una cum beneficio hos fructus percipiendi. Verum tamen est consuetudinem hanc pravam esse improbatam a Ioanne XXII. cap. Suscepti de elect. tit. Ne Sede vac. a Concilio Trident. sess. xxiv. cap. xxv. de reform. & a S. Pio V. Constituti. Dudum an. 1570. Sententiam nostram defendunt. Azorius Lib. X. cap. iv. quæst. iv. Suarez Lib. IV. cap. xx. numer. 8. Lessius Lib. II. cap. xxxiv. n. 170. Bonacina disp. 1. q. 11. p. 4. n. 2. Caitropala disp. 11. punct. 1. §. 2. n. 19. Leander tract. viii. disp. 2. g. xciii. Contrariam defendunt Navarrus, Sanchez, Garcias, & alii. Verum Antiores hi dantur recentissimæ consuetudinem, quibus & nos subscribitur. Ad casu quoque alibi, repugnante iustitia, & æquitate, consuetudo viget; non propterea Beneficiarius ex aliorum pravitate percipere exemptionis ab officio reddendo commodum iure possit. Potiori iure teneretur, si ex Ecclesie consuetudine primi anni fructus destinati essent in pia opera, ut in pauperum subsidium, aut Ecclesie fabricam ob rationes adductas.

XXV. Quæst. XVIII. *Qui per vim & fraudem impeditur a fructuum perceptione, tenetur ne lege officii divini?* Resp. Quando nulla adest ipse assequendi fructus beneficii ob fraudem, & vim iniuste illatam, quod accedere potest, dum inter hereticos beneficia existunt, nulla est recitandi officii obligatio: quia hic Beneficiarius nec dimittere beneficium alteri valet, nec fructus assequi. Porro Beneficiarius non potest alitringi ad pensum officii, nisi ob fructus aut perceptos, aut percipiendos. Hanc defendunt Navarrus in Eucherio de orat. cap. vii. num. 28. & in Sum. cap. xxv. num. 103. Valenzia disp. vi. quæst. 11. punct. 10. §. 7. Azorius Lib. X. cap. 1v. quæst. 6. Lessius Lib. II. cap. xxxiv. num. 168. Caitropala disp. 11. punct. 1. §. 2. n. 16. Bonacina disp. 1. quæst. 11. punct. 4. n.

Q. 4.

25. Lean-

25. Leander disp. 11. *quæst.* xcv. Caietanus, Armilla, Lopez, & communiter alii. Si tamen fructuum impedimentum non sit perpetuum, vel ad longum tempus, cum Suarez Lib. V. cap. xx. num. 15. & 16. aliique existimarent tunc ad horas canonicas solvendas Beneficium teneri: quia tunc habet beneficium, ius colligendi fructus, & mortalem spem eisdem in futurum assequendi: ideo ex eo patet, quod si ob temporum sterilitatem, aut iniquorum rapinam Beneficium fructibus illis privetur, non propterea liber evadit ab onere divini officii.

XXVI. *Quæst.* XIX. Paulus, qui post collatum sibi beneficium, ne in eius possessionem pedem ponat, lite intentata a Ioanne impeditur, tenetur ne precum canonicarum lege? R. Dicitur iam est quod, si ipse Beneficiarius in causa sit cur possessionem beneficii non capiat, tenetur ad pensum divini officii reddendum. Disputatio tantum est, utrum quoque teneatur, quando, lite ipsi intentata, a possessione arcetur. Quæstionem hanc sulse verat Paulus Comitulus Lib. I. ref. mor. g. lxx. & negantem opinionem defendit: in cuius confirmationem huc adducit. Onus præstandi canonicas horas neque ex beneficio tantum, si illud sterile omnino sit, & vacuum, neque ex fructuum sola perceptione; sed ex utroque, beneficio nempe, & vestigali aliquo eidem iuncto, procedit. Addendum, quod rationabiliter videtur ea sententia que sustinet non ex beneficio collatione, que multis obnoxia est impedimentis, sed ex illius tranquilla possessione præfatam onus asfurgere.

Ex collatione utique ius proficietur; sed mutilatum, & imperfectum: adiecta vero possessione evadit integrum, & absolutum. Ex hoc vero absolutio titulo proficietur onus horarum canonicarum. Quare Caietanus animadvertit acite de more, quod ex collatione acquiritur ius, ut beneficium dicatur tantum; obligatio vero sciendi officium nascitur ex obligatione alterius, ut tibi tribuat fructus; ita ut tu percipere valeas. Tandem, dum possessio est sub lite, beneficium una cum fructibus continens est: ex re autem contingit necuti efficiere debitum certum. Hinc, quando duo litigantes super eodem beneficio contendunt, neutrum recitatio officio astringi, probabile valde est. Quia usquequod beneficium subiectum est liti, habetur pro vacante. Ita sentium Paludanus in IV. dist. 11. *Stat. Lib. X. quæst. v. art. 3.* Suarez Lib. V. cap. XIX. num. 9. Bonacina disp. 1. *quæst.* 11. punct. 4. num. 26. Ludovicus Beia cap. 45. Le-

desma Petrus tract. IX. cap. IV. dist. 9. Leander disp. 11. *quæst.* xxv.

XXVII. *Quæst.* XX. Beneficiarius habens possessionem beneficii, sed non tranquillam, tenetur ne canonicarum horarum lege? Resp. Distinctio opus est. Si lis intentatur sub ipsium possessionis initium, ita ut verum habeat quod Beneficiarius nunquam tranquillam possessionem possederit beneficium; nec mortalem spem habeat vincendi litem; & assequendi fructus, saltem respondentes servitio prædito; tunc probabilis videtur quod non astringatur. Si vero initium possessionis tranquillam fuerit, vel etiam litigiosum, sed cum administratione fructuum, & cum moralitè victorie; onus incumbit recitandi canonicas preces. Quia tunc Beneficiarius fruitur titulo, possessione, & administratione beneficii. Et hæc est communis opinio, quam defendunt Suarez Lib. V. cap. XIX. num. 7. & 10. Castropalaus disp. 11. punct. 1. §. 2. num. 15. Lessius Lib. II. cap. XXXIV. dub. 31. num. 173. Azorius Lib. X. cap. IV. Bonacina disp. 1. *quæst.* 11. punct. 4. num. 26. Sanchez Lib. II. *Consil.* cap. 11. dub. 76. num. 9. concl. 5. Leander disp. 11. *quæst.* cii. & ciii. & alii communiter.

XXVIII. *Quæst.* XXI. Qui dubius est de tenuitate beneficii, tenetur ne reddere precum canonicarum pensum? Resp. Negant Probabilitarum plures. Leander disp. 11. *quæst.* cvii. Tamburinus Lib. I. in Decal. cap. 111. §. 7. verb. Beneficiarius, ubi hæc scribitur: "Dicemus infra, Beneficium tenue beneficium possidentem non obligari ex probabilis sententia ad horas canonicas persolvendas. Quid ergo erit, si quando, omnibus expensis, ambigatur, utrum beneficium sit tenue, nec ne? Respondeo, puto probabiliter obligari, & item probabiliter non obligari. Quare alteram ex his sententiis quam tibi libet, amplecti liceat. Si illius doctrine laxitatem comprehendere cupis, recogites velim, perpaucos esse Beneficiarios qui pingues fateantur esse suos beneficiorum proventus, quin vix esse qui, omnibus expensis, non tæctè pauperiem, & tenuitatem. Porro, si iatis sit ambigere de reddituum tenuitate, ut quis onere precum canonicarum solum tenet probabiliter existimari, iudicetque; quot erunt huic tributo obnoxii, Tamburini doctrina admittit."

XXIX. Hac eadem probabilitate nixus Leander defendit disp. 11. *quæst.* cviii. & cix. non teneri eum qui beneficium habeat non excedens octo, immo sexdecim aureos: quam

quam opinionem defendunt quoque Diana & Sanchez Lib. II. *consil.* cap. 11. *dub.* 67. num. 3.

XXX. Persequitur Leander investigare quod, cum teneretur recitare horas canonicas Beneficiarius ille cuius beneficii fructus non attingit viginti ducatos: & contra suos Sanchez, & Dianam, exultantes non esse tenue beneficium illud quod excedit decem, & sex nummos aureos, respondet probabiliter non teneri. *Quæst.* cxi. querit utrum teneatur saltem ille qui perciperet viginti quinque ducatos: & contra suos laudasos, immo contra Lessium, Pelizarium, Fillincium, asserentes teneri hunc Beneficium saltem diebus dominicis, & festis, resolvit non teneri illo modo. *Quæst.* cxii. inquiriit deo cuius beneficium non attingit valorem quadraginta ducatorum, & vi sue mirabilis probabilitatis adversus communem Theologorum sententiam hunc quoque precum canonicarum lege solvit.

XXXI. *Quæst.* XXII. Qui habet plura beneficia, quorum quodlibet ita tenue est, ut non sufficiat, sufficit tamen ad benefactam sustentationem omnia simul, tenetur ne lege canonicarum precum? Resp. non dilucimus modo, unde sumatur tenuitas beneficii, an videlicet ex solis redditibus, an etiam ex elemosynis que conferuntur pro Missarum celebratione. Nam de hoc sermo redibit, dum beneficiorum argumentum tractabimus, ibi enim ostendemus, tum redditus stabiles, ut vocant, tum elemosynas, omneque fructus quoque Beneficiarius colligit ratione divini ministerii, computandos esse inter proventus ad Beneficium sustentationem necessarios: Ad propositam questionem dico, vel ipsum Leander, nedum ceteros Theologos, adfirmare, hunc Beneficium allicitum esse ad preces canonicas recitandas: quia ex redditibus Ecclesie sufficiens habet stipendium ad suam sustentationem: ergo tributum solvere, quod hinc oritur, debet horarum canonicarum.

XXXII. *Quæst.* XXIII. Qui habet plura pinguis beneficia, tenetur ne plura divina officia recitare? Resp. Guillelmus Parisiensis, & Dionysius Cartusianus adfirmantem sententiam defendunt; sed contraria communis est, & vera, quam propugnat D. Thomas quodlibet 1. art. 13. ubi hæc habet. Quia laudes Deo debet quasi unus homo, sufficit quod semel officium dicat secundum consuetudinem alicuius Ecclesiarum quarum est Clericus. Doctrina D. Thomæ subscribunt com-

muniter Theologi. Quid, si hæc beneficia iniuste Beneficiarius possideat? Plures Theologi contendunt, plura tunc officia recitari debere. Dixerem ego, quod teneatur beneficia, uno excepto, dimittere: quia multiplicatio officiorum minime laus est ut quis valeat plura, & pinguis beneficia retinere. Contendunt alii, quod Beneficiarius teneat commemoraciones recitare, quot beneficia possidet. Sed hoc gratis aliter videtur. Possidet enim tenetur recitare officium laudandum Rubricis, & eas facere commemoraciones quas eadem Rubricæ prescribunt. Qui habet beneficium pingue, & simul pensionem, satisfacit, si officium divinum recitet, ut supra dictum est.

XXXIII. *Quæst.* XXIV. Beneficiarius, qui simul est Sacerdos, obligatus recitari officium dicendum ab plura que retinet beneficia, si illud omittit, peccat ne plura peccata? Resp. Plures docent tot peccata committere, quot beneficia possidet. Verum cum statutum a nobis sit, uticum officium recitandum esse etiam ab eo qui plura possidet beneficia, consequitur uticum tantum perpetrare peccatum, licet pluralitas adit beneficiorum. Ceterum, si Beneficiarius simul sit Sacerdos, ut ponitur in titulo questionis, tunc dubio procul duo peccata committit: alterum contra iustitiam ratione beneficii, alterum adversus religionem ratione sacri ordinis. Hanc sententiam defendunt Suarez, Sanchez, Bonartius, Fagundes, Macignus, Reginaldus, Lopez, Rodriguez, Castropalaus, Gandius, Thomas Tamburinus, & alii communiter. Leander de more, ut quid probabilis, oppositam defendit sententiam. Verum, ut saepe observavi, laxitates appetit sunt quas Auctor hæc probabiliores sententias appellare audeat.

CAPUT VIII.

De restitutione Beneficiorum ob omissionem precum canonicarum.

Disputabunt olim Theologi, & Canonice super obligatione Beneficiorum restituendi fructus percipios ex beneficio in casu omissionis divini officii quod pendere tenentur. Sed licet omnem subtilit Concilium Lateranense sub Leone X. celebratum, in quo sess. 18. hæc habentur. Statuimus quoque, & ordinamus ut nullus habens beneficium cum cura, aut sine cura, si post sex menses ab obtinente beneficio, officium dicitur

deum non dixerit, legitimo impedimento cessante, beneficiorum suorum fructus suos non faciat pro rata omissionis recitationis officii, & temporis; sed eos, tanquam inuisite perceptos, in fabricis huiusmodi beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare tenetur. Quod Concilii decretum innovavit S. Pius V. sua constitutione edita xii. kalendas Octobris anno 1571. cuius initium est, *Ex proximo Lateranensi Concilio*, ubi hec decernit. *Nos huic rei evidenti, atque expressis providere volentes, statimus, ut qui horas omnes canonicas uno, vel pluribus diebus intramiserit, omnes beneficij, seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, se quotidie dividerentur; qui vero Matutinum tantum, dimidium; qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam; qui horum singulas, sextam partem fructuum eius diei amittant. Tamen si aliquis eorum addidit non recitans omnibus horis canonicis cum aliis presens adsit, fructusque, & distributiones forte aliter assignatas sola presentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucrifecisse pretendat: in etiam preter fructum, & distributionem amissionem, grave peccatum intelligat se admisisse. Item ille qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusaverit, grave peccatum intelligat se admisisse. At quicumque pensorem, fructus, aut alias res ecclesiasticas, ut Clericus percipit, eum modo predicto ad alienum officium parvum B. Mariae Virginis decernimus obligatum, & pensorem, fructum, renuncie ipsarum amissioni obnoxium &c. Contendebant nonnulli, decretum Concilii Lateranensis non fuisse ultra receptum. Sed hec opinio in falsa iam omnibus Theologorum improbat. Disputant non pauci, fuerint ne ante constitutiones Concilii Lateranensis, & Pii V. Beneficij omittentes canonicas preces, debito restitutionis obnoxii. Negantem opinionem tanquam probabiliorum de more defendit Leander disp. vii. quest. iv. quam nos ceu falsam reicimus. Ut quoquo modo Probabilitate elevare Conciliorum, & Pontificum constitutionum vim, & ab earundem obligatione: se se, & alios eximere valeant, duo habent per se ad que se recipiant. Alterum, quod non sint eiusmodi constitutiones usu recepte; alterum quod condant ius novum; quasi Concilia, & Pontifices alio spectarent quam ut iugum christiane professionis addita preceptorum multitudine gravius efferent; cum contra, tam Concilia, quam Pontifices nihil antiquius ha-*

beant, quam leges a maioribus acceptas, hominum malitia, temporumque calamitate periculum ad pristinum revocare observantiam, semperque magnopere caveant ne iugum Christi plus iusto exalperent. Cuiusmodi modo assertum, Ecclesiam benignam esse, ut hinc arripiant aniam pro libito legem interpretandi; nunc docent, novas illam in dies multiplicare leges, novaque condere iura, ut facilius eadem eludere valeant. Verum hoc obiter dictum sit. In viam regressum, beneficium quocumque tempore datum fuit propter officium, ut habetur *cap. final. de rescriptis in VI.* ergo percipiens eundem beneficij, & non pendens vaxigal sibi imposuit, fructus beneficij restituere tenetur. Doctrina hec vel ipsi naturali rationi est consentanea, eamque graviores Theologi; & Canonice amplectuntur. Nec est vultus explicare lubet; & iam nullum sit dissidium, quod moderni Beneficij teneantur restituere dictos fructus, si omittant debitum solvere pensum.

II. Quæst. I. Peccat ne mortaliter cum tenere restitutionis qui primis sex mensibus officium omittit? Resp. Certa a dubiis discernenda. Qui post elapsos sex menses horas canonicas omittit, fructus quos postea colligit, restituere tenetur, secundum omnes. Restitutio porro hoc ordine facienda est. Si totum officium omisissum fuerit, restituendi sunt omnes fructus correspondentes illi, aut illis diebus, quibus horæ canonicæ recitate non fuerint: si Matutinum cum Laudibus omisissum est, dimidia pars fructuum illius diei: si omnes alie horæ, altera dimidia pars; & pro singulis horis sexta pars restituenda est, ut conceptis verbis definit S. Pius V. Qui autem plura possidet beneficia, omnium beneficiorum fructus dicta partitione servata, restituere tenetur. Advertendum tamen; quod omissioni divini Officii debet esse culpabilis, ut restitutio sit debita. Si quidem in laudata constitutione restitutio imponitur, legitimo impedimento cessante. Quare qui ob oblivionem, infirmitatem, allamve iustam causam preces canonicas omittit, restituere haudquaquam tenetur. Hæc omnia certa sunt; quemadmodum certum est, eum qui intra primos sex menses omittit officium, peccare mortaliter nemine repugnantem. Quibus præiacet ad propositæ quæstionis resolutionem accedamus.

III. Huiusmodi Beneficium letaliter delinquere, & ad restitutionem teneri, assertit P. Franciscus Suarez Lib. IV. cap. xxxix. n. 7. ubi

7. ubi citat Sotum Lib. X. quest. v. art. 6. Bartholomeum Mednam in *summ. cap. xii. §. 11.* Angelum verbo Hora, Gratium *decis. si. Lib. II. Hadrianum in IV. de rest. quest. An Ecclesiasticus concl. 1.* Alexandrum Aleluentium III. *Part. 9. xxxvi. memb. 5. art. 2.* & Canonice vero Covarruviam, Calderinum, Decium, Ancharanum, Geminianum, Iasonem, Baldum, Durantum, & alios: suamque sententiam non spernendis firmat rationibus a iure naturali arectis. Nihilominus tamen habita ratione decreto Concilii Lateranensis, & S. Pii V. tutata satis & abunde est opposita sententia inter recentiores communiter obtinens, omissionem videlicet precum canonicarum intra primos sex menses suscepi beneficij nullius rei restitutioni subicere Beneficium, licet gravem culpam committat. Hanc opinionem defendunt Navarrus in *Enchirid. cap. xxi. de orat. n. 28.* Toletus Lib. II. cap. 11. *Leffius Lib. II. cap. xxxiv. dub. 31. n. 129.* Caltrapolans disp. 11. *punct. 7. n. 2.* Sanchez Lib. II. *Conf. cap. 1. dub. 2. n. 9.* Leander *disp. vii. quest. v.* Salmanticenses *tract. xvi. cap. 11. punct. 4. n. 52.* Pellitarius, Martinus a S. Ioseph, Diana, & alii. Concilium Lateranense, inquit, & S. Pius V. definiunt, peccare dumtaxat mortaliter eum qui primis sex mensibus officium omittit officium, nulla facta restitutionis mentione. Porro non aliunde oritur restitutionis onus quam ex Concilio Lateranensi, & ex constitutione S. Pii V. Sed tam Concilium, quam laudatus Pontifex obligant solum post sex menses ad restitutionem. Ergo intra illud primum sex mensium intervalum nulla est obligatio. Addunt Salmanticenses, præsumendum esse benignam matrem Ecclesiam noluisse obligare intra primos illos sex menses Beneficium ad restitutionem ob privationem omnium fructuum, quam ei pro sequenti tempore imponeret, cuius rigorem voluit per primam benignitatem compensare. Licet in hanc ego sententiam utro concedam, illud tamen probare non possum, Beneficij divinum officium non recitantes ad restitutionem fructuum teneri solummodo ex lege ecclesiastica, cum huiusmodi debitum repetendum sit ex commutatrice iustitia, que obliungit Beneficium ad restituendum stipendium omissionis munere pro quo stipendium confertur, ut optime cum aliis citatis advertit Suarez. Hoc errore decepti Salmanticenses rigorem vocant declarationem, qua Concilium Lateranense una cum S. Pio V. statuit Bene-

ficiarios defraudantes Deum, populumque christianum debito servitio, & obsequio, obnoxio debito restitutioni; cum nihil rationi reperiri conformius possit, & ex sola indigentia primos sex menses a beneficio obtentore restitutionem fructuum Ecclesie remittat.

IV. Quæst. II. Quid dicendum de eo qui per sex menses officium integre recitavit, his autem elapsis incipit omittere? Resp. Beneficijus qui transactis præfatis sex mensibus omittit recitare canonicas preces, vi decreti Concilii Lateranensis, & constitutionis Piane tenetur restituere fructus pro rata temporis officij neglecti. Tempus siquidem sex mensium incipit a die obtentionis, ius possessionis beneficij. Peripicia enim iure verba Concilii, tum Pii V. *Si post sex menses quam illud abinverit.* Ergo elapsis sex mensibus a die obtentionis, iure recitaverit, ius non recitaverit intra illud intervalum, subiacet poenæ lata a Concilio Beneficijus qui canonicas horas omittat tempore consequente dictos sex menses.

V. Quæst. III. Beneficijus qui elapsis sex mensibus omittit recitare preces canonicas absque gravi culpa, tenetur ne fructus restituere? Resp. Quamvis in rebus temporalibus obligatio restitutionis oritur non solum ex iniusta acceptione, sed etiam ex re accepta; in rebus tamen spiritalibus non videtur hic titulus sufficiens ad inferendam restitutionis obligationem. Non pauci Theologi, qui sustinent restitutionem fructuum Beneficijari omittentis officium divinum proficisci ex iure nature, simul defendunt faciendam esse fructuum recompenlationem, quamvis omissioni omni culpa careat. Veram hoc non videtur legitime consequi præfatam conclusionem. Quare probabilior mihi videtur opposita sententia, quam defendunt communiter Theologi, Suarez Lib. IV. cap. xxxix. num. 6. Azorius Lib. X. cap. xiv. q. vii. Navarrus cap. xxii. de orat. Lessius Lib. II. cap. xxxiv. num. 183. Reginaldus Lib. XX. tract. 111. num. 44. Caltrapolans disp. 11. *punct. 7.* Bonacina *disp. 11. q. v. punct. 2. num. 4.* Leander *disp. vii. q. viii.* & alii plures apud eundem. Hæc videtur esse Ecclesie mens, & potissimum S. Pii V. asserentis, quod qui officium legitimo cessante impedimento non dixerit &c. restituere fructus debet. Hæc etiam videtur esse mens fidelium instituentium beneficia, quod scilicet Beneficijari qui culpa committunt implere debitum propositum, restituere teneantur; secus vero, si legitimo, & innoxio impedimento deti-

detineatur. Obligatio ergo restituendi fructus, etiam iure nature orta, culpam supponere debet in omittente. Eil enim omnis illud per modum peccati impositum, quam peccatum pro edete culpa debet.

VI. Quæst. IV. Beneficiarius omittens officium diuinum uno aut altero die, vel per octo, aut decem dies, tenetur ne restituere fructus respondens tali temporis? Resp. Negant plures recentiores Probabilistæ. Bartholomæus Medina in *Sum. Lib. I. cap. xiv. §. 11.* Ioannes de la Cruz in *Direct. curi. 1. precept. 111. art. 3. dub. 6.* Ludovicus Lopez in *Instruct. Confess. Tom. I. cap. cxxvi.* & alii non pauci. Salmanticenses tract. xvi. cap. 2. punct. 4. pars. 168. num. 54. citant Layman. Alii contendunt falso citari, penes quos fides sit. Illorum tamen aliqui limitant omissionem ad unum aut alterum diem. Alii enim dilatant ad octo, vel decem dies, ut Ioannes de la Cruz. Hic Auctor non raro opiniones laiores amplectitur; adeoque gravia cautela legendæ. Prefata opinio, iure sermo fit de uno, five pluribus diebus, omni caret probitate, cum sit evidenter contraria constitutioni S. Pii V. dicentis: *Ut qui omnes horas canonicas UNO, vel pluribus diebus intermiserit.* Hinc ratio aduerlariorum undique evanescit. Iniquum enim, rationabiliter præsumi posse, herum nolite tanta severitate coardare servum, maxime ingenuum, ad tam durum onus, ut veluti mancipium debeatur singulis diebus penam reddere. Beneficiarius autem servus est benigni, clementis, & liberalis dominus, nempe sanctæ matris Ecclesiæ. Quis itaque præsumere audeat in tam pia matre rigorem adeo austerum, ut velis pro una, aut altera vice servos suos oneri restitutionis subijcere? Hi sunt consueti plurimum Probabilistarum fuci. His fallæ benignitatis larvis vim legum elevare contendunt. Quis locus esse præsumptioni valet, si Ecclesiæ voce Concilii Lateranensis, & S. Pii V. hanc declaravit voluntatem? Quid hic spectrum soliti rigoris obiciunt? Suam benignitatem palam fecit Ecclesiæ primorum sex mensium restitutionem novitio Beneficiario indulgens, & annuus redditus, aulique privilegium eum cumulus. Quia vero illius culpabilium ingratitude, & locordiam fovere reculat, propterea non nimia severitatis, & rigorimi a Probabilistæ postulanda erit Ecclesiæ? Parcat Lector, si durulcule excipio Probabilistas, ut a rigorimi nota Ecclesiæ defendam. Nullas dubito, quin patitur sint omnes qui præfatam opinionem

comparaverint cum hoc Ecclesiæ textu: *Qui UNO, vel pluribus diebus omnes horas canonicas intermiserit, omnes fructus amittat qui ILLI, vel illis diebus responderent, si quotidie dividerentur.* Qui adeo expressit textibus contradicunt, quo in sensu interpretantur textus subobscuros, & ambigui? Noltram sententiam defendunt Sylvius 2. 2. quæst. xxxiii. art. 15. concl. 4. Suarez Lib. IV. cap. xxx. num. 9. Vaquez de benefic. cap. iv. §. 1. art. 1. dub. 8. num. 43. Sanchez Lib. II. Confil. cap. 11. dub. 82. num. 11. Bonacina disp. 1. quæst. v. punct. 2. num. 3. Castropalpus disp. 21. punct. 5. num. 4. Leander disp. vii. quæst. ix. & x. Salmanticenses tract. xvi. cap. 11. punct. 3. n. 55. & alii plures.

VII. Quæst. V. Libere ab onere restitutionis est Beneficiarius qui unam integram, aut mortalem parte partem omittit? Resp. Adverlarij potiori iure laudati Probabilistæ. Sed restitutioni obnoxio esse Beneficiarium qui integram horam omittit, declarat aperte S. Pius V. his verbis: *Qui vero Matutinum tantum, dimidiam, qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam: qui harum singulas, sextam partem fructuum eiusdem diei amittat.* Hanc defendunt Doctores laudati pro nostra precedenti sententia.

VIII. Eum vero qui notabilem horæ partem omittit, Leander disp. vii. quæst. xii. contendit probabiliter non esse restitutioni subiectum. Pro hac sua opinione laudat plures, nimirum Pelliciarum, Dianam, Fillucium, & Suarez Lib. IV. cap. xxx. num. 9. ubi nec verbum habet de hac questione. De ea vero loquitur loc. cit. num. 12. & 13. ubi hanc regulam statuit, ut quoties omittit est mortaliter peccaminosa, oritur obligatio restituendi; non vero quando est tantum venialis: quæ doctrina destruit præfati sententiam Leandi assentis, quod tametsi Beneficiarius peccet mortaliter contra præceptum ecclesiasticum, si dimidiam horam omittat, non tamen ad restitutionem alstringitur, nisi integram horam negligat, eo quod lex pontificia, cum sit pœnalis, restringenda, non amplianda est. Porro S. Pius V. subijcit restitutioni eos dumtaxat qui horam aliquam, non qui dimidiam omittunt. Ratiocinatio hæc nimis est materialis. Qui dimidiam horam omittit, peccat mortaliter; atque adeo horam revera non recitat: quapropter restitutioni subiectus est. Hanc sententiam non solum defendit Suarez loc. cit. sed etiam Palaus, Garcias, Reginaldus, Bonacina,

cinæ, & Salmanticenses tract. xvi. cap. 11. punct. 4. num. 55. Si tamen pars officii neglecta levis esset, ad nullam teneretur Beneficiarius restitutionem.

IX. Quæst. VI. Quid, si Beneficiarius partem leven in singulis horis omitteret, ita ut parte singulæ sumptæ materiam gravem constituerent: ita recitans peccaret ne mortaliter? Resp. PP. Salmanticenses loc. cit. num. 56. eximant Beneficiarium hunc ab onere restituendi. Quoniam, inquit, præceptum recitandi diuinitus est a præcepto restituendi, quorum unum ab altero separari potest. Ergo qui in qualibet horam minorem dimidiam partem omittit, peccat quidem mortaliter contra præceptum recitandi integram officium, sed non contra præceptum restituendi, quia nullam integram horam omittit. Pius autem V. penam restitutionis tulit in eos qui aliquam integram horam omittit. Pro hac opinione laudati Salmanticenses citant Palaum, Pelliciarum, Fillucium, Dianam.

X. Hæc opinio minime mihi probatur. Regula quam ex P. Suarez supra dedimus, præ oculis habenda. Quoties Beneficiarius omittit talem officii partem, ut iusticiæ ad peccatum mortale, toties partem fructuum correspondentem restituere tenetur. Relata igitur opinio animam, ut ego quidem arbitror, prolixi laxitatem. Iniquum enim laudat Theologi, quod ad nihil teneretur Beneficiarius qui in singulis horis minorem dimidiam partem omittit. Pæ itaque Beneficiarium in singulis unam palmum omittit. Hæc non solum est minor dimidia, sed est tertia horæ pars. Habes septem palmos omittos. Hi constituunt non unam, sed duas & amplius horas. Quæ ergo ratione recentissimi Theologi negant, præfatam Beneficiarium nullam tunc omittit horam? Nullam utique materialiter, ut significanter loquamur; sed pluraquam duas recipit omittit. Interpretatio quoque aduerlarij legem Pianam exponunt, est circumventio, non explicatio legis. Qui enim præter legis intentum verba legis accipit, fraudem facit legi, cumque circumvenit. Senlus enim illius legis est: Qui talem officii partem omittit quæ unam horam constituat, onere restitutionis tenetur. Alioquin, si solus litteræ cortex spectandus esset, neque ad restitutionem teneretur qui duos integros cuiusque horæ, & cuiusque nocturni palmos, atque adeo medietatem officii omittit: quod haud concessuros puto aduerlarios. Ergo iusticiæ est ratio adducta, quod nullam omittat horam, quando palmos septem indictos re-

linquit, qui plus quam duas horas constituunt.

XI. Quæst. VII. Beneficiarius qui hostie omittit officium, tenetur ne restitutioni, si sequenti die duplex recitet officium? Resp. Negat Mollæus, cuius opinionem probabilem exillimat Bonacina disp. 1. quæst. v. punct. 2. n. 5. & pro eadem citat Maiorem, Paludanum, Ledelium, & Suarez Lib. IV. cap. xxx. n. 11. Sed Suarez oppositum docet; solumque asserit, quod, attente solutis, lex naturalis, id videtur probabile; scilicet, si lex positiva spectetur. Dicitur ergo, præfatam Beneficiarium onere restitutionis fructuum teneri: quia hæc est pœna constituta a Concilio Lateranensi, & a S. Pio V. In constitutione siquidem Piana hæc legitur: *Eum qui non recitat suo tempore officium, non facere fructus suos, & similia, quæ supra transscripta sunt.* Accedit quod omnis diuini officii est penam diuinam, quod altero die impleri nequit.

XII. Contrariam opinionem præter laudatos Theologos defendunt PP. Salmanticenses tract. xvi. cap. 11. punct. 4. n. 65. quia, inquit, in proposito casu Beneficiarius omisso oneri æquale onus seu tributum pendit: idque patet in Capellano qui ad nullam restitutionem tenetur, si omittam Missam hodie alio die celebrat. Quamvis enim recitatio officii sit onus altissimi diei, non tamen restitutionis præceptum diei altissimi est. Quare si Beneficiarius peccavit, omittens officium contra præceptum quotidianæ recitationis; non tamen peccat contra præceptum restitutionis, si omittit officium altero officio compenlet. Et hanc opinionem non modo probabilem, sed etiam probabiliorum reputant: & pro eadem adducunt P. Suarez loc. cit. Ad Suarez quod attinet, ut iam dixi, cerum est hanc illam non docere sententiam. Quippe laudato loco disputat, an Beneficiarius primis sex mensibus exemptus ab onere restitutionis vi legis positive, tenetur vi legis naturalis: & adfirmantem opinionem defendit. Et hoc in toto propugnat restitutionem spiritualmente sufficientem esse, in toto rigore, inquit, iuris naturalis, & secluso positivo, ob rationes quas ex ipso adducunt Salmanticenses. Et in toto illo capite xxix. disputat de primis sex mensibus Beneficiarij exempti iure ecclesiastico a restitutione. De posterioribus enim mensibus tamen quid certum defendit, necessariam esse fructuum restitutionem ob legem positivam id præcipientem. Quapropter opinio

nio Salmanticensium, & aliorum, non modo probabilior, ut ipsi existimant, non est; sed neque probabilis nobis est. Rationes quas ipsi allegant, ad summum evincunt, legem naturalem esse satis esse; minime lege Ecclesiarum, manifeste restitutionem fructuum precipiunt, spectata. Interpretatio vero qua exponunt textum, *Non facit fructus suos*, si alio die non reciter, *faciunt legem*, frademque ei facit. Potuisset utique Ecclesia pro restitutionis onere duplicatam recitationem imponere, vel suffragia pro defunctis, vel flagellationes, ut nonnulli alii recentiores docent; sed voluit imponere restitutionem fructuum. Neque recentiores Casuiste, vel Theologi potestate fruuntur pro libito Ecclesiae leges inflectere, etque salteque miscere. Hæc nostra sententia adeo vera est, ut ipse Leander a SS. Sacramento *disp. vii. qu. xv.* licet totus ad benignitatem compellatur, hæc scribat. *Sed ego fere certum respondeo, minime manere decalogos a restitutione, sed omnino teneri; etiamsi alio die supplicat quod recitare omiserit, seu duplicatum officium dicat.* Et pro hac sententia citat Henriquez, Navarra, Aragon, Trullenchum, Dianam, Faustum, Pelizarium, Baifeum.

XIII. Quæst. VIII. *Qui grossam Canoniciatus absolute acquisivit, antequam dicere officium, tenetur ne lege restitutionis, si possidet officium recitare negligat?* Resp. Negat Salas citans a Salmanticensibus, cuius opinionem suis rationibus muniam describunt, nec tamen impugnant; sed, ut frequentissime facit Diana, lectorum arbitrio subscribit *loc. cit. n. 53.* Nulla autem hæc opinio, ut ego censero, fruitur probabilitate. Si Canonici *grossam*, ut vocant, seu certos redditus acquirat, & vere possident; hæc certe acquisitio, si vellesio gravata est onere recitandi officium, & poena, in casu omisso officii, restitutionis. Senius enim obvius, & genuinus textus *Plani, Non facit fructus suos*, est, ut qui recitare officium neglexerit, fructus restituat; si vero ante, si vel post recitationem eos percipiat, possideatque. Si enim iuste antecitationem acquisierit, & possidet ob eis quod vi beneficii in illos habebat, iniuste tamen retinet, si solum precum canonicarum vicibus ab Ecclesia impostum recuset. Hanc opinionem, non modo tamquam probabiliorum, sed absolute defendit Leander *loc. cit. q. xvi.* Ego absolute respondeo, inquit, *teneri ad restitutionem fructus pro rata officii omisso.* Eam quoque conceptis verbis propugnant perdoctus Valquez *Tom. II. in 1. 2. disp. clxviii. c.*

iv. n. 35. Pelizarium *tract. v. cap. viii. sect. iv. q. xxii. n. 225.* P. Suarez *Lib. IV. cap. xxx. num. 6. & seq.* Caltopalpus *disp. 11. punct. 7. n. 10.*

XIV. Quæst. IX. *Presata restitutio facienda ne est ante iudicis sententiam?* Resp. Negant tres graves Theologi Sylvester verb. Clericus *iv. q. xxiii.* Petrus Sotus *Lib. de iust. tract. ult. lec. iv. pag. mlii. 443.* ubi obiter, & absque examine ecclesiasticæ legis mentionem facit istius restitutionis; Medina *Lib. 1. Sum. cap. xvi. §. 11.* Quamvis hi tres ex Dominicana familia percellentes. Theologi hanc defenderint opinionem; nihilominus nos, qui non aliquo partium studio, sed pro sola veritate scribimus, in oppositam imus sententiam, quam defendunt communitur non modo graves Theologi, sed etiam benigniores Casuiste. Et ad tres laudatos Theologos quod attinet, Sotus, ut dixi, pertransmissam huius rei meminit; Sylvester *loc. cit.* non tractat hanc questionem, sed aliam, quam supra consutavimus; de Medina vero hæc scribit Suarez loco proxime citando. *Neque Medina hoc vocavit in dubio, neque homines pii, & docti, nempe Leander disp. vii. q. xvii. Trullenchum Lib. I. c. vii. dub. 14. Caltopalpus disp. 11. punct. ult. n. 10. Lessius Lib. 11. c. xxxiv. dub. 31. Suarez Lib. IV. c. xxx. n. 2. Navarra Lib. de orat. c. vii. Valquez de Benef. c. 19. §. 1. dub. 4. Fillucius tract. xxiii. c. 5. Salmanticenses tract. xvi. c. 11. punct. 4. n. 53. Layman, Mollesius, Aragon, Diana, & alii apud Leandrum. Ratio est evidens. Lex taliter Beneficiarios omittentes officium non facit fructus suos, sed eos tamquam iniuste perceptos debere erogare. Porro nemine iure valet quod sum non est; sed restituitur tenetur. Quapropter iure ac merito Alexander Papa VII. damnavit contrariam opinionem in sequenti propositione, quæ est in ordine xx. *Restitutio a Pio IV. imposta Beneficiariis non recitantibus, non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam iudicis, eo quod sit poena.**

XV. Quæst. X. *Beneficiarius absque ulla attentione recitans officium, tenetur ne restituere?* Resp. Negant Villalobos, Diana, Malderus, Toletus, Castro, Martinus a S. Ioseph & alii, quos citant, quorumque opinionem tamquam probabilem amplectuntur, & defendunt Salmanticenses *tract. xvi. c. 11. punct. 4. n. 57.* tum ob probabilitatem sententiae assentientis, non esse necessariam attentionem interiori; tum quod, omissa etiam hæc

hæc probabilitate, aliud est præceptum recitandi, aliud præceptum restitutionis impositi, ut qui omittunt officium, non is qui negligenter, & minus devote recitent. Verum, quamvis non negem probabilitatem istius sententiae (quando veritas peripicue non seprodit, demissa voce loquimur) contraria tamen, tum ob Theologorum qui illam defendunt, gravitatem, tum ob rationis vim mihi probabilior est. Hanc quippe aperte defendunt Suarez, cuius auctoritatem, utpote Theologi pii, & doctissimi, semper magnifico, *Lib. IV. c. xxx. n. 14.* Sylvius *2. 2. q. lxxxviii. art. 13. concl. 4.* Caltopalpus *disp. 11. punct. 7. num. 7.* Pelizarium *tract. vii. c. viii. sec. iv. q. xix.* Leander *disp. vii. q. xviii.* & penes ipsum Navarra, Sotus, Valquez, Lessius, Bonacina, Petrus Navarra, Garcia, & alii. Intelligenda tamen sententia hæc est de eo qui data opera animo distracto recitat horas canonicas; ita ut nullum sit dubium, recitaverit ne, an secus, animo attento. Nam qui data opera mentem alio distrahit, & positive, atque animo deliberato perstitit in hac distractione temporis recitationis, reipsum non implet præceptum; quemadmodum non implet præceptum confessionis annuæ per confessionem sacrilegam. Ergo onere restitutionis ligatur. Quare hic eundem prout conditionis est ac ille qui non recitat. Lex enim Concilii, & Pontificis præcipit recitationem officii ecclesiasticam, qualis certe non est illa quæ vitiosa graviter est. Quare, admittit sententia quod necessaria sit attentio interior, quidquid dicant Salmanticenses, nulla opposita sententia fruitur probabilitate. Quia per actum voluntarie nullum, & culpabilem non impletur præceptum; sed perinde est ac fructus non poneretur. Solum ergo reputari probabilis potest ob probabilitatem interioris negantis necessitatem attentionis interioris, de qua infra.

XVI. P. Suarez *loc. cit. n. 15.* inquit, utrum saltem ille satisfaceret qui in peccato mortali recitator horas canonicas; & quamvis aliqui, inter quos Angelus verb. Clericus *vii. q. v. negent*, potissimum si peccatum sit notorium, & publicum; tamen ipse opus postum docet, & est communi, ac vera opinio. Quia certum est Beneficiarium recitantem horas canonicas animo attento, implere præceptum recitationis. Ergo restitutionis obnoxius non est.

XVII. Beneficiarius in excommunicatione recitans officium, non facit fructus suos; atque adeo restituere eos tenetur, ut probabi-

lior docet sententia, quam defendit Leander, citans Suarez, Covarruviam, Sayrum, Toletum, Garciam.

XVIII. Quæst. XI. *Beneficiarius curatus non recitans tenetur ne restituere omnes fructus beneficii, aut solum fructus correspondentes recitationi; secus alios quos ob alia ministeria percipit?* Resp. Afirmat prima sententia, quia Concilium Lateranense subiecit restitutioni Beneficiarium habentem beneficium curatum. Deinde S. Pius V. in sua constitutione inquit: *Qui horas canonicas uno, vel pluribus diebus intermisit, amittat omnes beneficium, vel beneficium fructus qui illi, vel illis diebus respondent.* Quod confirmatur ex eo quod S. Pius V. privet Beneficiarium curatum omnitemper omnibus fructibus quos ob assiduitatem, & præsentiam in choro alias lucrari deberet. Quare tam Concilium, quam Pontifex privant Beneficiarios omnibus siue unitis, siue plurium beneficiorum fructibus, siue recitationi, siue aliis ministeriis respondentibus. Hanc sententiam defendunt Suarez *Lib. IV. cap. xxx. num. 6.* Valentia *Tom. III. disp. vi. quæst. 11. punct. 10. §. 8.* Garcia de Benefic. *111. Part. cap. 1. num. 28.* Caltopalpus *disp. 11. punct. 7. num. 8.* Azorius *Lib. X. cap. xiv. quæst. v.* Petrus Navarra de rest. *Lib. II. cap. 11. num. 253.* Fillucius *tract. xxiii. cap. 5. q. v. Valquez 2. 2. disp. xvi. num. 32. & 34. disp. clxviii. num. 34. & 35. & alii.*

XIX. Negant alii contententes, Episcopum, vel Parochum omittentes horas, solum obligari ad quantum partem fructuum pro rata restituendum; Canonicum ad quartam; Alios Capellanos, & Beneficiarios ad tertiam tantum, reliquis aliis fructuum portioibus quod respondent aliis ministeriis, sibi recitatis. Hanc defendunt apud Leandrum Sylvius *2. 2. quæst. lxxxviii. art. 13. concl. 4.* Mollesius, Homobonus, Fernandez, Henriquez, Sotus, Toletus, Medina, Ledesma, Raphael a Torre, Lessius, & plures alii. Ad Sylvium quod attinet, refert utramque opinionem, & nihil desernit. Leander *disp. vii. q. xxii.* resolvit utramque opinionem esse probabilem; additque quod, si hæc decretum Concilii Lateranensis, & S. Pii V. prior est probabilior; si vero consideretur praxis eundem decreti, secunda est probabilior. Patres Salmanticenses *tract. xvi. c. 11. punct. 4. num. 59.* ut probabilem amplectuntur hanc secundam. Fateor me super hæc questione animo pendere. In priorem tamen propendo; tum ob gravium Theologorum aucto-

autoritatem, tum ob legem Concilii, & Pii V. Lex enim hæc privat Beneficiarios omnibus beneficiis, siue beneficiorum fructibus. Accedit quod nimium arbitraria esset lex, si in arbitrio cuiusque Parochi, & Beneficarii esset licetene eiusmodi fructus, eosque sibi retinere qui respondent aliis ministeris, ceteros vero restituere. Restituito quippe hæc, tali admilla hypothesi, in nihilum evanesceret. Vix enim reperiretur fructus respondentis recitationi. Tandem iure nature quique Beneficiorum abstringitur restituere fructus quos percipit ob recitationem officii, si illud omittat. Ecclesia, ut sollicitos Beneficiarios redderet ad persolvendas horas canonicas, penam illis constituit amittendi omnes beneficii fructus, si precum canonicarum penam solvere negligunt. Quare, omnibus æqua lance librat, exitimo probabiliorem esse protem sententiam; atque adeo ad omnes fructus restituendos pro rata temporis, & omissionis officii teneri Beneficiarios.

XX. Si tamen Parochus, Episcopus, Curati alia beneficia habeant simplicia, tunc certum est istorum beneficiorum fructus omnes restituendos esse, si officium omittatur; quemadmodum simplices Beneficarii, quibus nullum onus annexum est præter recitationem officii, tenentur fructus omnes restituere pro rata temporis, si officium omittant.

XXI. Quæst. XII. Quid de Beneficario qui unum officium pro alio recitat, puta officium de Sancto pro officio de feria? Resp. Qui docent hunc non implere præceptum (quæ sententia vera est, cum opposita includatur in propositione damnata) consequenter defendunt abstringi ad restitutionem. Qui contra sentiunt, prælatum Beneficarium satisfacere præcepto, restitutionis onere illum solvunt. Fortasse dici possit, quod etiam admilla prima sententia, cessaret restitutionis debitum: quia aliud est infringere mandatum recitandi officium; aliud non servare formulam præscriptam, & modum taxatum a Rubricis, quo recitari debet officium. Primum servat qui officium divinum recitat, atque adeo exemptus a restitutione videtur. Alterum violat, & peccat; sed peccatum illud non est contra præceptum recitandi, sed contra formulam recitationis. Hæc tamen disputando, non delibandum dicimus.

XXII. Quæst. XIII. Cuiam restituere Beneficiarius debet fructus, fabricæ, an pauperibus? Resp. Decilio questionis lata est Concilio Lateranensi, & a S. Pio V. his verbis. *Quicumque . . . divinum officium, legitimo cessante impedimento, non dixerit, beneficiorum*

suorum fructus pro rata omissionis officii, & temporis suos non faciat; sed eos tanquam minus perceptos in fabricam ipsorum beneficiorum, vel pauperum elemosinas erogare teneatur. In libertate itaque Beneficarii omittentes officium esse, beneficii fabricæ, vel pauperibus fructus debitos erogare. Opinio communis.

XXIII. Si fabricæ restituito fiat, hand est necesse ut in Ecclesiæ ornatum, vel utilitatem fructus expendantur; sed potest Beneficarius fructus eiusmodi applicare vel insaurandæ fabricæ in qua habitare Beneficarii solent, vel agris, & fundis ipsius beneficii reparandis, excolendisque. Quia constitutio non dicit *fabricæ Ecclesiæ beneficii*; sed *fabricæ beneficii*. Nominem autem fabricæ beneficii veniunt omnia que indicavimus. Sententia communis, quam defendunt Suarez *Lib. II. cap. xxx. n. 19.* Vasquez, Bonacina, Molfesius, Trullenchus, Palaus, Pellizarius, & alii, quos citat, & sequitur Leander *disp. VII. q. xxvii.*

XXIV. Quæst. XIV. Fieri ne licite potest hæc restituito alteri Ecclesiæ, vel in pauperes alterius loci fructus erogari? Resp. Quod ad Ecclesiæ, seu fabricæ alterius beneficii nequeant fructus isti restitui, patet ex lege lata a Concilio, & Pio V. præcipientibus ut restituito fiat fabricæ beneficii. Quare nequeant aliena templa, vel fabricæ ex eijsmodi fructibus restaurari, nisi in casu quo fabricæ beneficii nulla insauratione egerent; occurrerent vero aliena templa labentia, quæ loco pauperum reputata elemosinis indigerent. In hac postione possent fructus restituendi erogari illis Ecclesiis veluti pauperibus. Ad pauperes quod attinet, lex non retringit ut restituito fiat pauperibus loci in quo est beneficium; sed absolute, & indefinite loquitur. Quapropter Leander, Bonacina, Trullenchus, Palaus docent, hunc Beneficarium posse cuiusque loci pauperibus fructus restituendos distribuere: quod tamen in rigore negari, nequeat; at tamen ratio naturalis postulat ut pauperes loci extraneis præferantur. Et hæc videtur esse mens fidei, in illiusmodi beneficia. Constituit siquidem Beneficiarios veluti patres, & tutores pauperum suorum.

XXV. Quæst. XV. Si Beneficiarius qui restituere debet, pauper vetera sit, licite ne fructus illos restituendos applicare sibi potest? Resp. Adfirmat communis opinio: quia cum vilem fructus erogare eijsmodi fructus, quando ipse vere pauper sit, non est unde colligi possit quod negant sibi ut pauperi eisdem applicare. Quia tamen facilitum est in propria causa decipi, & pau-

peratam ibi fingere ubi non est, sequæ pauperem existimare, eo quod non abundet; idcirco, non modo consultus, sed vere necessarium existimo quod in hac applicatione, nisi sit evidentiſſima paupertas, Beneficarius uti debeat vel consilio Confessarii, vel prudentis, ac docti viri iudicio. Præterea eam dumtaxat fructuum quantitatem applicare sibi licite valet que satis fit ad præsentaneam paupertatem levandam; sequæ alterum pauperem debet reparare. Et sicuti non uni soli pauperi fructus, si sint uberes & pingues, distribuere, sed pluribus; ita neque sibi omnes retinere potest, sed tantum eos qui sublevandæ egestati qua premitur, sufficiant. Sententia communior, & probabilior. Quare non admitto quod scribit Leander *disp. VII. q. xxx. ex Navaro*, totam fructuum quantitatem posse sibi Beneficarium retinere: quoniam tota fructuum quantitas necessaria hand est suæ levandæ paupertati. Nulla ergo ratione valet eam retinere. Nec minore laxitate prodit quod subdit Leander ex Bonacina, Laimano, & aliis, posse nempe extendere hanc fructuum applicationem ad forores, fratres, & matrem, non solum si sint mendicis, sed etiam si necessarii ad decentiam personæ, & status careant. Aliqui contendunt falso citari a Leandro Laymanum, penes quos fides sit. Admissa enim hac doctrina, vix dabitur casus quo pauperes non domestici quidquam horum fructuum, aut Ecclesiæ fabrica percipiant. Quin, si Beneficarii quotidie negligant preces canonicas, omneque fructus restituere debeant; tot non habebunt fructus, quot sufficiant ad decentiam matris, fororum, fratrumque sustentandam. Siquidem quo nobiliorum sunt Beneficarii, solentiorque eorum reditus; eo frequentiorum, solentiorque est domesticorum, & consanguineorum decentia, quæ pluribus, & ditioribus paludibus indiget. Miramur, modo passim videmus, Beneficiarios fructibus beneficiorum suos ditare consanguineos. Verum tam sacrilege corruptelæ in causa non modica sunt laxæ Caluillarum opinimulæ, quibus sciant eorumdem libri, a quibus legendis ut absint, ecclesiasticos Beneficiarios admoneo. Plus prætere ego nequeo.

XXVI. Eijsmodi fructus applicari quoque posse suffraganis animabus purgatori, communiter docent Theologi. Quando testatores, vel Pontifices volent sive indulgentias, sive elemosinas, sive alia pia opera extendere ad mortuorum suffragia, exprime id solent; ut constat tum ex Bullis, tum ex testamentis, in quibus indulgentia, & elemosinæ vivorum distinctæ sunt a suffragiis defunctorum. Cum

Conc. Theol. Tom. II.

itaque neque Concilium, neque Pontifex Pius V. meminerint animarum degentium in purgatorio, non apparet evidens ratio cur Beneficarius ex arbitrio valeat defunctis hos fructus applicare. Adverte recentiores istos asserere, posse Beneficarium recitare rosaria, & alias preces pro defunctis, ut satisfacta restitutioni fructuum, tum Concilium, & Pontifex præcipiunt: quam collige, laxa ne dicenda sit eorum doctrina. Hac me dubitatione tamen testor me derogare nolle defunctorum suffragiis. Id tantum innuere volor, ut Beneficarii faciles non sint in istorum fructuum distributione. Si pietatis zelo sincero ardent erga sanctas illas animas, fructus restituendos pauperibus impertiant ea intentione, & conditione, ut ipsi pauperes preces recitent, Missas audiant pro suffraganis illis animabus. Hac via & legem fecerunt servabant, & pauperibus simul, ac defunctorum animabus succurrunt. Si hoc recitent, & velit Beneficarii soli has preces pro animabus Deo fundere; id argumento lane mihi est quod non pietas in animas, sed avara pietas in semetipsis causa fit talis distributionis.

XXVII. Aliam questionem instituit recentiores, num videlicet possit Beneficarius restituere fructus sibi a pauperibus donatos, antequam illis tales fructus contulerit. Promissi Beneficarius fructus restituendos huic, aut illi pauperi. Antequam vero pauperes fructus accipiant, donationem eorum faciunt Beneficario. Si donatio fiat ante traditionem fructuum, non audent asserere licitam esse retentionem; si vero fiat post traditionem fructuum, tunc validam asserunt. Hæc est una ex illis questionibus quas excogetant Probabiles; & quæ antiquis Patribus fuerunt incognitæ. Si pauperes revera funt tales, quomodo prelium prudenter potest, velles eos libere donare stipem illam qua actu indigent ad propriam miseriam sublevandam? Quare quæstio isthæc, tamquam inutilis, reicienda.

XXVIII. Quæst. XVI. Fructuum restituito supplere ne potest per elemosinas qualiquæ factas a Beneficario, antequam omittat preces canonicas? Resp. Adfirmat Leander, & suam opinionem ut probabilem defendit *disp. VII. quæst. xxxiii.* Pro eadem citat P. Suarez *Lib. II. cap. xxx. num. 21.* Corta *quæst. v. de Hor. S. 4.* ubi ait: *Nimis laxum (res mira videtur Dione)* Pellizarius *Tom. I. tract. v. cap. viii. sec. 4. quæst. xxiv. n. 229.* Sanchez *Tom. II. consil. cap. 111. dub. 121.* Palqualium *decis. 455.* Layman *L. III. tract. v. sec. v. c. xii.* Hermanum Balsemban in *Sym. cap. 11. dub. 2. art. 2.* & alios. Potissimum tunc

R.

da.

damentum qui nitiur Leander, est auctoritas P. Suarez, cuius hæc verba refert. *Denique elemosynæ omnes quas ex fructibus beneficii fecit toto illo tempore in quo non recitavit, ubicumque illas fecerit, poterit, ut iam restitutas computare: quis nunquam illos fructus fecit suos, & eos tradidit quibus tradendi erant. Et ita non manet obligatus ratione rei acceptæ, quia illam apud se non retinet; nec ratione acceptationis, quia iam executioni mandavit potestatem, & restitutionem per legem impositam. Quia virum hunc vere doctum ubique magni facio, & nisi valida ratio cogat, ab eodem non dissentio, fidem adhibere noli Leandro. Textum Auctoris in eius proprio libro legi, sperans me quidquam reperitum quod doctrinæ laxitatem temperaret. Sed nec verbum hæc de re alio habet citato Lib. IV. cap. xxx. num. 21. Porro sententia hæc contineri videtur in sequenti propositione damnata ab Alexandro VII. quæ est in ordine 33. Restitutio fructuum ob omissionem horarum suppleri potest per quoscumque elemosynas quas beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit. Id quod in defensionem doctrinæ P. Suarez dici potest, est, quod ipse loquitur de elemosynis erogatis tempore quo omissionem officii est. Propositio autem damnata omnes elemosynas ex fructibus beneficii erogatas comprehendit, sive ante, sive post omissionem officii factas. Et hæc via indemnis sequitur potest doctrina P. Suarez. Et reipia P. Dominicus Viva in suis commentariis in hanc propositionem n. 9. contendit vi probabiliter licitum esse computare loco restitutionis elemosynas factas tempore omissionis officii, tametsi de hoc nil cogiter Beneficiarius. Hæc sunt verba P. Dominici Viva. *Propterea ex ea probabilis opinione solum sequitur quod huic obligationi satisfieri possit per elemosynas factas post horarum omissionem, etiamsi non venisset in mentem hoc debuitur. Hanc doctrinam non assero expresse contineri in propositione damnata, quæ licet non exprimat elemosynas erogatas ante omissionem recitationis, id tamen significare videtur: quoniam non adeo clare, ut non possit intelligi hoc in sensu, nimirum ætatem deliberaret Beneficiarius restituere, seu ante restitutionem. Utcumque tamen res se habeat, hæc P. Viva doctrina minime mihi probatur. Quoniam Beneficiarius elargiens elemosynas, nullo habito respectu ad restitutionis suæ debitum, liberaliter donat. Liberali autem donatione non satis oneri quod ex iustitia debetur. Quid quod similibus e-**

leemosynis Beneficiarius forsitan intendit satisfacere præcepto erogandi iuperflua Nonne Beneficiarii, ut ceteri Christiani, elemosynarum præcepto subduntur?

XXIX. Verum, ut clarus pateat quæ sit mens P. Dominici Viva, aliorumque horarum recentiorum, quos laudat, nonnulla alia quæ ibidem P. Viva scribit, displicentia sunt. Eo liquidem istius Theologi doctrina spectat, ut de medio prioris auferat legem Concilii Lateranensis, & S. Pii V. & ut ab onere restitutionis satis perpoletæ Beneficiarios soluta sua recenti benignitate solvat. Et ne gratis ei invidiam contare videamur, illius verba exscribenda sunt. Sic enim scribit ibidem num. 10. *Ad levandum onus hoc maxime molestum restitutionis prima via est quam docet Sanchez cum Navar. Arag. & aliis communiter, quod scilicet, si Beneficiarius sit pauper, sibi applicet elemosynas faciendas pauperibus; cum non sit prioris conditionis ipse quam alii, etiamsi olim deliquerit: etenim etiam pauperibus existentibus in peccato mortali potest fieri huiusmodi elemosyna. Secunda est quam docet Meno in Epitome V. Bula compensationis, adire Episcopum ubi Bula Cruciatæ non viget: is enim potest in sua diocesi, non secus ac Pontifex in toto orbe, componere bona omnia pauperibus debita, acceptando partem ex iis quæ debentur, ut illam in usus necessarios utilitati publicæ convertat, & remittendo debitori partem aliam, prout in Domino iudicaverit. Spectat quippe ad pastorem animarum huiusmodi potestas, non sicut æterna damnationis obnoxii quæ DIFFIGILE integra debita incerta restituit. Bona enim incerta debentur Ecclesie, vel pauperibus; & ideo plenam habet pastor spiritualium horarum administrationem: sicut Princeps bona incerta quæ Reipublice debentur, potest in utilitatem publicam convertere: ita Pontifex, & Episcopus de iis quæ Ecclesie, aut pauperibus debentur, disponere potest, prout ad salutem animarum, & ad bonum christianæ Reipublice magis expediens iudicaverit.*

XXX. Eo itaque pertinet P. Viva recentia doctrina, non solum ut onus restitutionis blandum, & suave faciat, sed ut Beneficiarius ab hoc onere maxime molesto solvat: *Ad levandum onus hoc maxime molestum. Excogitari ne blandior Theologia valet illa quæ leges de medio tollit: sed onus hoc maxime molestum imponit Ecclesie in Concilio Lateranensi congregata, & modica constitutione sanctissimi Pontificis Pii V. Nihil refert. Difficile executioni Beneficiarii illud man-*

mandant; & ne æternæ damnationis poenæ obnoxii evadant, aperiende viæ sunt quibus hoc onus maxime molestum auferatur. Hæc vias lustremus. Prima est. Si Beneficiarius sit pauper, sibi applicet reditus restituendos. Dicitur est supra ex sapiente P. Suarez, quod difficile sit iudicium in causa propria, atque adeo non posse Beneficiarium ex arbitrio definire hanc suam paupertatem; sed illum debere, nisi explorata, comparataque paupertas sit, quod in Beneficiario raro contingit, ut vel consilio Confessorii, aut viri docti magno. Quapropter cum raro sit Beneficiarium tanta paupertas, ut loco pauperum restitutionem haberi possint; ideoque via hæc inepta est ad levandum onus hoc restitutionis maxime molestum. Altera via P. Viva est, ut Beneficiarius adeat Episcopum, qui utpote pastor animarum potest in sua diocesi, non secus ac Pontifex in toto orbe, componere bona omnia pauperibus debita acceptando partem ex iis quæ debentur, ut illam in usus necessarios utilitati publicæ convertat, & REMITTENDO DEBITORI partem aliam, prout in Domino iudicaverit. Temperare mihi haud possum quin admoneam sæpe lectorem ut summa semper attentione legat Auctorem hunc, quem ego colo, & veneror, cuiusque in scribendo intentionem, piam, sanctamque fuisse pro certo habeo: illius tantum opiniones, quæ a veritate abluere mihi videntur, consulo. Et ut inæque quod sentio prodam, ex eisdem distinctionibus, & quibusdam verborum fuis, damnatæ propositiones eludi frequenter salvo, meliori iudicio, & debito Auctori obsequio, mihi videntur. Sed secunda eius viæ inutilitas. Et primum adducta doctrina extra orbitam est, perperamque præsentis questioni aptatur. Quod Episcopus in sua diocesi valeat in rebus dubiis, & super bonis incertis pauperibus debitis id decidere quod expediens in Domino iudicaverit; nemo est qui hanc potestatem in discrimen adducat. Sed in præsentiarum sermo est de bonis quæ Beneficiarius ob neglectas canonicas preces restituere tenetur. Porro quod restituere debeat aut fabricæ beneficii, aut pauperibus, Concilium Lateranense, & S. Pius V. repetitis legibus sancierunt. Quæ ergo ratione potest Episcopus partem eorum fructuum debitoris remittere? Respondet P. Viva: *Ut levetur onus hoc maxime molestum restitutionis.* Sed onus quod Ecclesia imposuit in Concilio generali, levare Episcopus nequit. Nemo itaque non videt, doctrinam P. Viva fucum facere

lectoribus incautus. Quandoquidem primo constituit auferendum esse onus molestæ restitutionis ab Ecclesia imposite: deinde assertor doctrinam, quæ, licet verè sit respectu honorum super quibus nihil Ecclesia definitur, falsa tamen est, & prorsus disparata, si sermo sit de bonis Beneficiarium ob omissionem officium restituendis, quæ Ecclesie manifestissima lege pauperibus, aut beneficii fabricæ addicta sunt. Fufius fortassis quam par erat, hæc dicta sunt; sed nimis benigna subtilitas P. Viva nos frequenter protrahere sermonem cogit.

XXXI. Quæst. XVII. *Pensionarii tenentur ne fructus pensionis restituere pro rata, si officium recitare onstant?* Resp. Adfirmant communiter Theologi, quia id statutum est in constitutione Pii V. Quin nulla est controversia quod Pensionarii debeant integros percipere fructus respondentibus omissioni restituere: eo quod nullum illi aliud annexum onus habent præter recitationem officii, cui integri fructus respondent. Restitutio autem aut fabricæ beneficii ex quo pensio accipitur, aut pauperibus faciendæ est.

XXXII. Quæst. XVIII. *Pensionarius iure ne potest exigendi a Beneficiario pensionem, si horas canonicas non persolvat?* Potest, & debet pensionem exigere, non ut sibi retineat, sed ut creditoribus, qui pauperes, vel Beneficii fabricæ, solvat. Nec Beneficiarius negare non recitanti pensionario absolute pensionem valet: quoniam ipse est constitutus debitor; neque penam iudicis in hac causa assumere valet. Sunt tamen qui probabiliter secus sentiunt. At probabilis mihi videtur quod Beneficiarius teneatur solvere. Contrarium opinionem admitterem, casu quo Beneficiario constaret, suum Pensionarium nec recitare, nec restituere fructus; sed illos prodigere. Tunc puto, posse Beneficiarium, & forte debere causam pauperum, & beneficii agere, aut cogendo suum Pensionarium ad fructuum restitutionem, aut per se fructus fabricæ, vel pauperibus applicando, aut fructus veluti in deposito retinere, donec Pensionarius non recitans per Episcopum cogatur oneri suo satisfacere. Sed hæc ratio contingant: quia non adeo facile constare potest Pensionarium, nullo interveniente legitimo impedimento, officium omittere. Quare securus erit solvere absolute loquendo, & demptis interdum circumstantiis.